

VELIKA BRITANIJA POPUSTILA FAŠIZMU

FRANCIJA IZGUBILA SVOJO VODILNO VLOGO V EVROPI

Hitlerjev bluf prestrašil ves svet in prilil olja znorelosti fašizma

Jugoslavija, Čehoslovaška, Madžarska in razne druge dežele prisiljene iti v nemški objem

Na odru svetovne pozornice ima zdaj Adolf Hitler glavno vlogo. Prekosil je v blufanju Mussolinija tako zelo, da je moral slednji — zaenkrat vsaj — sestiti v zadnjo klop.

"Napoleon" današnjih dni
Hitler ima velike cilje. Evropa mora priti vsa pod njegovo kontrolo. In njegov tretji rajh naj postane vodilna svetovna sila. Vse druge države naj se ravnajo po nj, kajti samo en bog je, in ta je Hitler.

Hitler ni šala. Ko je prvič poskušal s pučem v neki bavarski pivnici, so ga vsi vzeli za šalo. Danes se on igra z življenji milijonov in milijonov ljudi. Nemčija je popolnoma v njegovih pesteh in z njo vred v njen mogočen vojaški aparat, s katerim straši vse v Evropi. Nemčija se je pogreznila daleč v barbarsko prošlost, toda njene moralne in razdejalne prilike so izpopolnjene kot jih morejo izpopolniti le nemški veščaki. Zato je "tretji rajh" svetu resnično nevaren.

Anglija v ikripcih

Hitler zahteva povrnitev kolonij. V tem ni z imperialističnega stališča nič napačnega. Kajti če jih imata Anglija in Francija ter razne druge dežele, čemu jih ravno Nemčija ne bi smela imeti? "Zahtevamo naše kolonije nazaj," je rekel Hitler, in dobil jih bo, ker se ga je Anglija pod vladno torijev ustrašila toliko, da mu je pripravljena popuščati v čemerkoli. To je povzročilo celo med toriji toliko razprtij, da je prošlo nedeljo nastala vladna kriza. Minister vnanjih zadev Anthony Eden je odstopil, ker se je zoperstavil flirtanju svojega premijera Chamberlaina z Mussolinijem in Hitlerjem. Eden je padel. Chamberlain je ostal. Tako je Anglija namenoma ali nenamenoma nataknila svoje kolo na os Rim-Berlin.

Francija v ikripcih

Zaenkrat imata Hitler in Mussolini sporazumno namen potlačiti najprvo Francijo. Francija je bila po vojni najmočnejša velesila in je diktirala pogoje zmagovitim in nezmagovitim državam v Evropi skozi do prihoda Hitlerja v sedlo. Francija je bila Evropa in pod njenim senčnikom so bile mnoge države, med njimi ostanek Avstrije in posebno še mala antanta (Čehoslovaška, Jugoslavija, Rumunija). Zdaj se vse te tri države male zveze ozirajo bolj in bolj na os "Rim-Berlin". Pa tudi Poljska, Švica itd. Nihče ni pomagal k temu stanju.

Delavska opozicija na Japonskem izven zakona

Socialistično usmerjene delavske organizacije na Japonskem so vse razpuščene in njih voditelji v ječi, ali pa pod policijskim nadzorstvom. Razpuščena je tudi delavska stranka. Njeni voditelji so v zapirih. Vlada je to storila "v interesu države", ker ne dovoli, da bi kdo na Japonskem nasprotoval njeni vojni, ki jo vodi na Kitajskem. V zaporih je tudi kakih 400 intelektualcev, ker so nasprotovali japonskemu vpadu na kitajske teritorije.

nju bolj, kot Francija sama, v nvejši dobi posebno pod vladno Pierre Lavala. Laval je glavni krivec, da je Italija tako zlahka osvojila Etiopijo. Sedanja francoska vlada je nasprotna fašizmu, toda brez Anglije ne more nikamor. Anglija pod vladno torijev pa sovražni sovjetsko Unijo veliko bolj kot mrzi fašistične dežele, čeprav ji tekmujejo. Kajti torijski Angliji je le za kapitalizem. Če ga v Nemčiji in v Italiji brani, oziroma varuje fašizem, magari v še tako neprikljnih oblikah, ji je to ljubše, kakor pa socializacija, kakoršno je izvedla sovjetska Rusija. Prav radi tega je Anglija v španski civilni vojni vseskozi malo z lojalisti in malo s fašisti — toda s slednjimi zmerom toliko več, da zmagujejo. Brez angleškega mižečega dovoljenja si ne bi upala Italija in ne Nemčija intervenirati v interesu fašizma v Španiji toliko kot se v nji sedaj umešavata.

Nemške manjšine

V svojem prej omenjenem govoru prošlo nedeljo se je Hitler zavzel tudi za pravice nemških manjšin v drugih deželah. Njegova grožnja je predvsem veljala Čehoslovaški, dasi imajo Nemci v nji več pravic (kot narodnostna manjšina) kakor v katerikoli drugi deželi. Najbolj so bili — in so še — zatirani Nemci pod Italijo, kjer jih je okrog četr milijona. Toda Hitler ni rohnal za svoje zaslužene avstrijske Nemce pod Italijo, ampak za one Nemce, ki se čisto svobodno gibljejo v edini demokratični deželi v srednji Evropi — v Čehoslovaški.

Republika, ki jo je fašizem obsodil poginu

Čehoslovaška imata v želodcu Hitlerja in Mussolinija. Slednji je že pred par leti dejal, da je Čehoslovaška kakor hiša iz kart. In je res, če se upošteva, da je proti tej mali deželi napadena okrog in okrog tako ogromna sila. Kajti Češki nista sovražni samo Nemčija in Italija, pač pa tudi Poljska in Madžarska. In zdaj — pod Hitlerjevimi vodstvom, Avstrija. Kakorkoli so čehi podjeten, drzen in pogumen narod, se proti tolikšni premoči ne bi mogli dolgo upirati. V njihovo nepriliko je tudi dejstvo, da imajo v svojih mejah nad tri milijona (Nadaljevanje na 5. strani.)

Velika Britanija ni v ničemer komunistična država. V resnici je njena vlada vsaj toliko protisovjetska, kakor Hitlerjeva, ako ne več. Vzlic temu se ne more, oziroma se vsaj dozdaž se ni pridružila "protikomunističnemu paktu". In to iz zelo razumljivega vzroka. Povdarjali so ga že vsi poročevalci, namreč vsi tisti vsaj, ki smejo svobodno izražati svoja mišljenja. Vzrok je, da ne verujejo v resničnost "protikomunistične" zveze, četudi je res, da bi Rusijo potopili rajše danes kot jutri.

ŠPANSKA SERENADA

"Moje mojstersko delo"

POLOŽAJ NA INDUSTRIALNEM BOJIŠČU ŠE NIČ IZBOLJŠAN

Sedanja "recesija", po domače kriza, ni še nič omiljena. Politiki si še zdaj niso na jasne, kaj jo je povzročilo. Nasprotniki Roosevelta trdijo, da je obnovitev krize posledica njegove neuravnane politike, katere nihče ne razume, niti predsednik sam ne, zato je biznis nervozen in tako — zdaj imamo, kar imamo. Naj se pač Rooseveltu zahvalimo!

Nekateri ekonomski tolmajoči, da so cene prenikle, pa je spet kriza, padle so cene delnicam itd. Torej naj se dvigne cene potrebščinam. Nasprotno misleči gospodarski veščaki pravijo, da cene niso vzrok sedanji "recesiji", ampak premajhen zaslužek velike večine ameriških delavcev in farmerjev.

Tretji trdijo, da je temeljni vzrok silovitega padca kupne moči sistem, ki mu pravimo "obroki". Na primer, ko so ljudje pričeli delati bolj stalno in je nekaj milijonov brezposelnih dobilo zaposlitev, se je vsu la nanje jata agentov, ki jim je prodala avto, pohištvo, radio aparate, zavarovalnine itd. Delavec, ki je zaslužil n. pr. 30 dolarjev na teden, se je obliagal plačevati za avto, radio, obleko itd. 25 dolarjev na teden. Ostal mu je samo petak za vse drugo. Pa je zaostal tu in tam in blago so mu pričeli upniki jemati nazaj. Naj bo pač vesel, da mu ne store kaj hujšega, na primer, da ga puste na svobodi in pri delu, kajti ako bi hoteli, bi ga dali zapreti. Kajti kdor je obljubil nekaj plačevati, pa

prelomil obljubo, spada po postavah v zapor, mar ne?

Tudi predsednik Roosevelt je mnenja, da so preveliki obroki veliko krivi nove recesije. Ljudje si niso kupili skozi pet let krize ničesar, potem pa kar anekrat vse — seveda na obroke. Kompanije so jim veliko prodale, toda so morale kmalu jemati blago nazaj, in tako je postala "recesija" še hujša.

Potrebe za relief so narasle in kongres — hočeš nočeš, — je dovolil v ta namen nadaljnih 250 milijonov. Konference biznismanov, ki jih je aranžiral Roosevelt, da mu pomagajo izveči deželo iz nove krize, niso nič zalegle in recesija se dežele drži kakor klošč. Pač neprijeten položaj posebno za politike ki se letos potegujejo za ponovno izvolitev. Še hujše pa so te razmere za brezposelne in njih družine. Da-li se jih bodo osvobodile ali ne, odvisi, če so pripravljeni spremeniti ekonomski sistem. Brezposelni in zaposleni delavci pomenijo v ameriški politiki zdaj le glasove. Dokler se ne organizirajo politično bo tako kakor je in ekonomski rojalisti bodo odločali v politiki in v gospodarstvu — seveda sebi v prid, kakor dozdaž.

Seja kluba št. 1 JSZ

Chicago. — V petek 25. februarja je redna seja kluba št. 1. Udeležite se je polnoštevilno. Prične se ob 8. Po končanem dnevnem redu bo razprava.

Italija bila zmerom nezanesljiva in pristopna za podkupnine

Mussolinijevo izdajstvo nad Avstrijo. — Hitler mrzi "dučeja", a ga izrablja kolikor more v svoje imperialistične namene

Mnogi diplomati smatrajo, da je mir odvisen zdaj največ od Italije. Ako se bo držala Hitlerja, se bo morala Francija ali podati z njo v vojno, in enako Anglija, ali pa jo bosta morale podkupiti, da bo zavrgla Nemčijo, kakor jo je za časa svetovne vojne.

Italija je bila takrat zaveznica Avstro-Ogrske in Nemčije. Ne na Dunaju in ne v Berlinu niso kdovekak verjeli v Italijo in zato sta si Avstrija in Nemčija gradile svojo vojno silo s stališča, kakor da Italija sploh ni v njuni zvezi.

Italijanske pogodbe brez vrednosti

Še veliko manj zanesljiva pa je Mussolinijeva Italija. Leta 1914 bi se morala Italija podati v vojno na podlagi pogodbe s svojima zaveznicama proti državam, ki so se zapletle v boj z Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Toda Avstrija in Nemčija je nista mogli podkupiti dovolj, oziroma, obljubila sta ji veliko manj kot pa sta ji obetale Anglija in Francija. Tako je Italija prelomila svojo zavezo in zavezništvo ter napadla dežele, katere je v svečani zavezi obljubila braniti in se vojskovati v slučaju potrebe skupno z njimi.

Nemčija še ni pozabila

Danes sta Nemčija in Avstrija spet zaveznici Italije. Toda Hitler dobro ve, da je Mussolini prav tako zavraten — oziroma veliko bolj, kakor je bila italijanska vlada pred fašizmom. Mussolini je na prodaj. Zaenkrat ga je kupil Hitler. A Mussolini je še na prodaj in vprašuje, "kdo da več?" V Londonu njegovo mešetarstvo resno upošteva in mu obljublja marsikaj, da bi ga odvrnil od Hitlerja in spravili pod

ZA DEMOKRACIJO IN MIR

Anglija bo zgradila letos in drugo leto 60 novih vojnih ladij. Njen oboroževalni načrt določa potrošek sedem in pol milijarde dolarjev, vse za mir, za svobodo in demokracijo. V nedeljo 20. februarja je Hitler Angliji določno namignil, da se vojne nič ne boji, kajti Nemčija je pripravljena govoriti tudi z železom in jeklom, ne samo iz njegovih ust. In res, Evropa se Nemčije boji danes bolj kakor leta 1914.

Ako hočejo dežele mir, svobodo in demokracijo, bodo morale opustiti oboroževanje ter se oprijeti sodelovanja v skupno dobro. Z vojnimi ladjami in topovi ne pridejo do te rešitve.

angleški dežnik. Toda Mussolini ni na prodaj za vsako ceno. On hoče veliko več kot mu Anglija zdaj ponuja, in baš radi tega flirta s Hitlerjem, češ, ako mi ne plačate, kar zahtevam, bom pa Hitlerju pomagal toliko bolj, da bo vam nagajal kot največ mogoče. In Anglija take pretne upošteva in zato toliko bolj podkupaže.

Razočaranje v Avstriji

Nobena dežela ni zavratnosti Mussolinijeve Italije okusila toliko, kakor mala povojna Avstrija. Mussolini ji je jamčil "neodvisnost" in jo pritegnil popolnoma pod svojo komando. Zanašala se je nanj in na Italijo. Kajpada, Mussolini sam ji ne bi mogel pomagati. A Italija lahko. Zato ji je predlagal, da naj uniči socialiste, vrže socialistične župane, strmolglavi socialistične poslanske mandate in se proglasi za avtoritativno državo. Tako je prišel po kratkem krvolitvu v Avstriji na površje klero-fašizem.

Ves čas so klerikalci v Avstriji bili uverjeni, da bo samostojnost njihove države branil Mussolini s kakršnimi koli sredstvi. Zdaj vidijo, da Italiji ni verjeti, kajti pustila jih je ne samo na cedilu, ampak jim celo svetovala, da naj se rajše podajo zlepa nego z grda. V Avstriji so še zmerom smatrali, da se Mussolini le šali in začeli so dvomiti vanj šele ko se je peljal na obisk k Hitlerju. Ko se je vozil preko Avstrije v "tretji rajh" na sestanek s Hitlerjem, so klerikalci v Avstriji

začutili, da je Mussolini podkupljen in s tem njihova usoda zapečatena.

Hitler ne mara "dučeja"
Kdor bi trdil, da ima Hitler Mussolinija rad, bi govoril zmotno. Kajti ko je bil Hitler prvič v Italiji, je "duče" z njim občeval kakor s paglavcem. Takrat je bil "duče" še v stanju paradirati s svojimi mobilizacijami. Zdaj ga je Hitler v tem daleč prekosil. Italija je zdaj spet le marioneta. Zaenkrat jo pregiba Hitler. Jutri se bo morda udala Angliji. Ampak sama na sebi je nič. Tudi v njeni notranjosti ni vse zlato kar se svetli. Navidezno ploska dučeju vsa Italija. Ampak aretacije, eksplozije v municijskih tovarnah, pokvarjeni vojni aeroplani itd. so dokaz, da tudi v Italiji ni varno hvaliti dneva pred večerom.

Narodnosti v Italiji

"Almanaco Italiano" za leto 1888 prinaša podatke o narodnostih v Italiji. Pravi, da je v nji 97 odstotkov Italijanov, Hrvatov in Slovencev v Julijski Krajini 600,00 in 230,000 Nemcev na Južnem Tirolskem. Fašistični list "Popolo di Trieste" pravi, da je število Slovencev pod Italijo v omenjenem almanahu pretirano. Slovencev je po njegovem mnenju kvečjemu 230,000 in 150,000 Hrvatov. Ljudsko štetje v Italiji leta 1921 je našlo 292,926 Slovencev, torej več, kot pa jih priznava "Popolo di Trieste". Ta list je pred nekaj leti celo trdil, da v Italiji ni Slovencev.

BLAGOSTANJE ŠVEDSKE

Švedsko državo z njenimi 6.250.000 prebivalci že dolgo upravlja socialistična vlada, ki enako skrbi za kmete kakor za delavce in vse druge delovne sloje. V deželi je pravo blagostanje.

Nepismenih je samo pet tisoč.

V državi je 700 modernih bolnišnic z 90.000 posteljami. Na tisoč rojstev je umrlo samo 3.8 ljudi.

Starega sifilisa je bilo zabeleženih 18, s svežega okuženja 350 slučajev.

Od 1911. leta dalje ni bil na Švedskem nihče več na smrt obsojen. Vseh kaznjencev je 2.231. Ker je vedno manj kaznjencev, bodo letos nekaj kaznilnic spremenili v druge zavode.

Povprečna starost Švedov je 60 let.

V državnem proračunu za l. 1937-38 je namenjenih največ izdatkov za socialno politiko v mestih in na deželi in sicer tri in pol milijarde Din. v jugoslovanskem denarju, potem za prosveto 2 milijardi 250 milijonov, za vojsko in mornarico 2 milijardi.

Glavno mesto Stockholm je lani porabilo od celotnega proračuna 1,164 milijonov Din.. 108 milijonov za upravo, 120 milijonov za varnost in red, 264 milijonov za zdravstvene namene, 252 milijonov za otroške ustanove in sirote, 216 milijonov za prosveto in knjižnice in 204 milijone za parke, mostove in kanalizacijo.

Kdo ne bi odobraval socialističnega gospodarstva?

ZAVOŽEN SVET

Zmeda kapitalizma in besnenje imperializma narašča. Uveljavljen je spet barbarski zakon močnega nad slabim. Močni te sme ubiti in okraštiti, ker je močnejši. Tri velesile se danes v polni meri ravnajo po tem pravilu. Druge skušajo ubraniti to kar so si prej nagrabile.

Pogodbe so brez veljave. Svečane obljube vlad brez vrednosti. Vse računa samo s silo. Ene dežele s svojo roparsko silo, druge, da se ubranijo roparjev.

Bolj in bolj se svetu odkriva resnica, da v sedanji uredbi ne more biti ne varnosti in ne blagostanja. Za moritve na debelo in rušenje troji svet milijarde. Bedni so vsled tega vedno globokeje v bedi. Izhod je samo eden. Odprava kapitalizma in nadomestitev njega s socializmom. Cimprej ljudstva to spozna in se odločijo za socializem, tim hitreje bodo rešena sedanje more. Tisti, ki to resnico razumejo, store dobro civilizaciji in človeštvu, ako jo širijo kolikor največ mogoče.

Anglija resničen cilj "protikomunistične" zveze

Vsak državnik in vsak diplomat ve, da je pravi namen protikomunistične zveze, v kateri so Nemčija, Italija in Japonska, uničiti angleški imperij in si ga razdeliti med seboj. Tudi angleški vladi, kakor je zaslepljena, je to znano, zato tudi skuša razdvojiti nemške, italijanske in japonske imperialiste s podkupninami in jih naščuvati drug proti drugemu.

Kakorkoli sovražita Mussolini in Hitler ter japonski imperializem USSR, in četudi se delajo, da so v zvezi samo proti nji, je njihov resničen namen vendarle očiten.

Vse omenjene tri zaveznice — Italija, Nemčija in Japonska — preže po ozemljih, ki jih zdaj poseduje Velika Britanija. Japonska hoče izriniti Anglijo iz Azije; Italija si prizadeva, da jo izrine kot vodilno silo iz Sredozemskega morja. Nemčija hoče postati glavna vladarica Afrike namesto Anglije.

Vse te tri takozvane "lačne velesile" preže po posestvih Velike Britanije. Svojo lakomnost zakrivajo s "protikomunističnim" paktom. Značilno je, da jih Anglija pod sedanjo svojo vlado v vojni proti "ko-

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz.
Business Manager: Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager: Joseph Drasler.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Tretji rajh" in liga narodov

V govoru pred člani svojega "parlamenta" in diplomati je fuhrer Adolf Hitler v nedeljo 20. feb. med drugim izjavil, da se Nemčija nikoli ne vrne v ligo narodov, kajti liga ni bila nič drugega kot instrument za varovanje krivic, zapopadenih v versailleski pogodbi. Hitler je dejal, da se je Nemčija pod njegovim vodstvom osvobodila lige, v kateri je bila poniževana, in "mirovne" pogodbe, s katero so jo bivši zavezniki hoteli siloma držati k tlom. Grmel je, da je današnja Nemčija svobodna in se razvija v najtlačje svetovno silo. Bivše nemške kolonije, ki jih je dala liga v "upravo" večinoma Angliji in Franciji, zahteva Hitler nazaj in v Angliji se že sprijaznjuje z mislijo, da mu jih bo res treba vrniti.

Hitlerjev govor je bil pretnja državam z nemškimi manjšinami, češ, da bodo morale z njimi ravnati kot kulturne stoniljonski nemški narod zaslužni. V glavnem pa je bil njegov dramatični nastop udarec miru in na ligo narodov. Avstrija jo bo zapustila in prejkone več drugih malih držav. Liga narodov je bila resle sredstvo za varovanje imperialističnega miru zaveznikov in prav zato, ker je bila instrument imperializma Francije in Anglije, je morala pasti v impotenco. Jamčila je obrambo napadenim državam, a že v prvi veliki preizkušnji — ko je Japonska navalila na severno Kitajsko in osvojila Mandžurijo — je liga pokazala, da ni sposobna uspešno braniti svojih napadenih članic. Drug slučaj je Etiopija. Etiopski cesar je danes begunec, v njegovi deželi pa širijo "civilizacijo" in "križ" italijanske čete s terorjem in mečem. Vse male države so v tema dveh slučajih uvidele, da jih liga ne bo varovala pred agresivnimi silami.

Liga ni bila v stanju varovati niti versailleske pogodbe, čemur je bila namenjena. Nastopala je nasilno le proti nemški republiki in le njo je davila. Hitlerju si ni upala storiti ničesar, četudi je prelomil dve glavni določbi versailleske pogodbe: ena je Nemčiji prepovedovala oboroževanje, in druga pa prihod nemških vojakov in utrdbe v Porenju. Ako bi Francija in Anglija hoteli nastopiti proti Hitlerju kot so proti prejšnji republikanski vladi, bi mu ustavile oboroževanje in njegove čete poglne iz Porenja. Toda namesto tega so se v Londonu in Parizu ustrašili Hitlerjevega blufanja tako zelo, da so mu pustile početi kar hoče. Tako ima zdaj armado, ki jo njegovi večaki smatrajo za najboljšo na svetu. Ko je Belgija uvidevala, da liga narodov ne stori ničesar vzlic Hitlerjevih kršitev versailleske pogodbe, se je proglasila za nevtralnno in sklenila mirovni pakt s Hitlerjem! Svoječasno so v ligo narodov izjavljali, da ne bodo Nemčiji pustili umešavanja v Avstrijo pod nobenim pogojem. Mussolini je takrat poslal na mejo v obrambo Avstrije v slučaju nemške invazije 700.000 mož. Zdaj pusti, da Nemčija s stopnjevalnim osvajanjem Avstrije pomakne svoje meje prav do Italije.

Liga, ki se je proglasila za zaščitnico šibkih držav in za varuhinjo svetovnega miru, je v praksi pokazala, da ni to kar je rekla da in je vsled tega ni razvila niti v moralno silo. Svet pa je tam kakor je bil leta 1913. Iz impotence lige narodov se ljudstva lahko uče, da je v kapitalistični družbi vzajemna zaščita in sodelovanje med deželami nemogoče. Kajti imperializem in sodelovanje ne gre skupaj.

Earl Browder je govoril

Ob povratku s potovanja po Evropi je Earl Browder časnikarjem izjavil, da komunistična stranka v Zed. državah ne bo urinila svojega programa večini ameriškega ljudstva, ako ga večina noče, kajti komunisti verujejo v demokracijo in s tem v voljo večine.

Njegovi predniki v tajništvu komunistične stranke so morali govoriti drugače. Ako bi to, kar izjavlja danes tajnik Browder, dejal pokojni Chas. E. Ruthenberg, bi se proti naukom leninizma smrtno pregrešil. Bil bi kratkoma izključen in proglšen za izdajalca in socialfašista. Prejšnji edino pravi komunistični nauk je bil, da se naj delavska manjšina (komunistična, seveda) polasti vlade s silo in uvede diktaturo proletarijata (namreč svojo nad večino proletarijata). Danes pa so za demokracijo in za združenje s komurkoli, ki je za demokracijo in zoper fašizem. V Nemčiji je komunistična stranka brila norce iz demokracije in storila vse v svoji moči, da ji prepreči funkcioniranje. To je s svojimi milijoni članov in pristašev dosegla — a v zameno za demokracijo je dobila Hitlerja in nacijski teror. Republikanska Nemčija je bila v prijateljstvu in celo v zavezništvu s sovjetsko Unijo. Hitlerjev tretji rajh pa se pripravljala, da jo napade. Komunisti so bili torej delavski stvarilniki s svojim prejšnjim ekstremom, zdaj pa so se vrgli iz skrajnega levičarstva v skrajni oportunistem in bodo delavski stvari z njim spet škodovali. Zdaj so za oboroževanje demokratičnih držav, misleč, da se oborožujejo proti Japonski, Nemčiji in Italiji. Delajo račun brez krmarja. Nobena kapitalistična sila ne bo pomagala Rusiji, ako jo napadejo fašistične sile.

Tudi komunistično navdušenje za demokracijo ne zveni iskreno. V unijah, v družtvih, na konvencijah unij in v podporih organizacijah so se vsa leta obnašali vse drugače kot pa po demokratičnih pravilih. Ali so se zdaj pobiljšali? Večina tistih, ki so imeli z njimi skušnje, jim ne verjamejo. Danes so za enotnost z vsemi v korist lojalistične Španije. A minilo je komaj par let, ko so v New Yorku razbili ogromen šod socialistične stranke in unij, ki je bil sklican v protest proti nasilnim akcijam fašizma in v pomoč žrtvam fašizma.

Ako so se res "pobiljšali", bodo morali o tem javnost uveriti, kajti danes je še vedno mnenja, da so le spremenili taktiko, ker s prejšnjo niso mogli ničesar doseči. Ravnanje se morajo tudi po spremembah vnanje politike sovjetske Unije. Torej stara stranka, toda zdaj brez kladi in srpa, pač pa v salski obleki, ki vzbujajo respekt.

REŠILNA AKCIJA, KI IMA MALO PRIMER

Sovjetska Rusija je poslala lani meseca maja ekspedicijske znanstvenike na severni tečaj, da študirajo vremenske pojave v svrhu zrakoplove. Ko so prišli tja, je bila vsa gladina ena sama ledena krajina. V polletju pa so valovi ledenane ravnali in jih začeli odnašati. Tudi ploča so-

vjetskih znanstvenikov je zaslila v tok. Na nji so imeli radio postajo, otore, instrumente in potrebščine. Odnesla jih je 900 milj daleč in postajala manjša in manjša. En sovjetski zrakoplov se je pri rešilni akciji razbil z leteljo pa so valovi ledenane ravnali in jih začeli odnašati. Tudi ploča so-

ca sta se trudila rešiti večake, ki jih je ledena ploča odnašala daleč in daleč proti Greenlandu. Do nji hje končno dospel sovjetski ledolomilec Tajmer, ki ga vidite na sliki. Kako težko je ladji pluti po ledeninah, si lahko predstavljate iz gorajšega prizora.

Kjizevnost

"Novi svet", februarjska številka, je ohranil svoje debele črne linije med kolonami in je tehnično tak kot prva številka, ki je izšla januarja to leto. Vsebinska je v glavnem agitacijska za klerikalizem in za biznis. V posebnem potopisu omenja nekdo iz uredništva posamezne družine, jih taplja in hvali, in to pomeni ne samo več naročnikov, ampak tudi pristopine v revijino ustanovo. Je privatna last, a navjni ljudje vseeno plačujejo. Naslov "Novi svet" je 1849 V. Cermak Rd., Chicago. Urednika sta John Jerich in Rev. J. M. Trunk — Lemont kot izgleda, bojkotira to podvzetje svojih posvetnih kolegov.

Pozno poročilo

Dne 14. februarja je nam poslal Anton Rednak iz Bradocka, Pa., poročilo o kongresu proti vojni in fašizmu, ki se je vršil meseca novembra lansko leto v Pittsburghu. Podpisana sta na njemu omenjeni Rednak in Geo. Witkovich, ki sta bila na kongresu delegata federacije SNPJ za zapadno Penno. Pravita da je bilo na zboru 1416 delegatov, ki so zastopali nad štiri milijone članov. Resnica je, da na takih zborovanjih večina delegatov zastopa samo sebe. Pišeta, da je bilo zastopanih 321 podpornih organizacij, vstevši razna društva tujerodcev. Ti so zastopali na podlagi njune ugotovitve 423.447 članov. Liga se je prej imenovala "Liga proti fašizmu in vojni", v Pittsburghu pa si je spremenila ime v "Ligo za mir in demokracijo". Vzrok je, ker je zdaj za podpiranje vojne, ako se vrši proti fašizmu ali v obrambo napadene demokracije dežele. Zbor je sprejel mnogo resolucij, kar je običaj na takih konvencijah. Zahteval je podpravljenje vojne industrije, dovolitev pošiljanja orožja Kitajski in lojalistični Španiji, osvoboditev Mooneyja itd. Članarina v tej ligi je za organizacijo od \$10 do \$100 na leto, za posameznike pa 50c.

Na pustno soboto pridite k nam

Strabane, Pa. — Kdor tod okrog nima kaj posebnega naj pride na pustno soboto 26. feb. v dvorano društva "Postojnska Jama" SNPJ. Igral bo Boletov orkester. To zabavo, na katero ste vabljeni vsi, prireja klub št. 118 JSZ. Kot veste, se ljudje na naših zabavah počutijo vsakokrat v najboljšem razpoloženju. Klub JSZ v naši naselbini je te naklonjenosti tudi vreden, kajti pomaga kjerkoli more in kolikor mu je največ mogoče. Postregel vam bo na veselici 26. feb. kot vselej — torej dobro da kaj. Ze to je vredno, da pridete. Plesalcem bo igral Boletov orkester. Vsi, ki ga poznate, veste, da lahko plesate za njegovimi zvoki, pa magari če niste plesali še nikoli prej. Vstopnina je samo 25c. Poslužite se te prilike in veselili se boste potem tudi vseh 40 dni postnega časa.
John Terčelj.

Rudolf Raunikar preminul

Vandling, Pa. — Dne 10. tega meseca smo pokopali našega bivšega sodruga Rudolfa Raunikarja. Zivljenje mu je vzela pljučnica po enem tednu bolezn. Pokojnik je bil doma iz Trbovelj na Štajerskem, odkoder je prišel v to deželo pred

FRANCIJA IZGUBILA SVOJO VODILNO VLOGO V EVROPI

(Nadaljevanje s 1. strani)
jone Nemce, ki jih hoče tretji rajh z njihovim teritorijem vred pridružiti sebi. Hitler tega namena prav nič ne skriva.

Mala antanta v škripcih
Pravijo, da je Hitlerjev nedeljski govor mogočno vplival posebno na vlado v Beogradu. Tam se ohlajajo napram Franciji že izza časa sankcij, kar je v glavnem krivda tedanje francoske Lavalove vlade. Jugoslavija je sicer militaristično močna, toda sama na sebi ni kos ne Italiji in ne Nemčiji. Zdaj je meja Nemčije ob Mariboru, kajti neodvisne Avstrije ni več. V Beogradu so ga sicer v marsičem zavozili, toda še bolj v Parizu. Francija ni več v stanju jamčiti mej Jugoslavije. Zato se premier Stojadinović že več mesecev pogaja z Mussolinijem in Hitlerjem — z drugim iz besedami — zavrgel je malo antanto in Francijo ter se oslonil ob Rim-Berlin. Da li bo to Jugoslaviji koncem konca kaj pomagalo, je kajpada drugo vprašanje. Slovenijo hočeta Hitler in Mussoini. Dal-

macija je v italijanskih osvojevalnih načrtih. Hrvatska naj pride nazaj pod Madžarsko.

Ogrska ni sama na sebi nikomur nevarna, toda zaščito ji zagotavljata Mussolini in Hitler in oba ji obljubljata mogoče in nemogoče. Zato je nevarna miru in svojim sosedom. Rumunija čuti to še posebno in se je naglila k Hitlerju popolnoma, dasi je uradno še zmerom v mali antanti.

Tak je danes položaj v Evropi — posledica strahopetnosti Francije in Anglije in pa krivičnega mira, ki so ga narekovali imperialisti zavezniških dežel in izkopali z njim grob samemu sebi, ob enem pa ustvarili razmere, v katerih mora svet — hočeš nočeš, v novo krvavo igro. Delavsko gibanje seveda ne sme v tem položaju držati rok križem — in jih ne drži — kajti bori se, da se vojno razpoloženje ne užge. Poleg tega si prizadeva ustvariti okolščine, v katerih bo mogoče dežele pripraviti v harmonično enoto, namesto v sikačoče si sile, ki skušajo uničiti druga drugo, kakor so danes.

25. leti. V tukajšnji klub št. 10 JSZ je pristopil dne 22. februarja 1914 in odstopil maja 1922. Bil je prva leta jako aktiven in domalega vsa leta svojega bivanja tudi naročnik "Proletarca". Ko ga je v premogovniku doletela nesreča in je izgubil polovico stopala, je nehal biti član in se lotil male trgovine sladščičarne in grocerije), da je na ta način preživljal družino in sebe. Vzlic odstopu pa ni opustil svojega prepričanja. Klubu št. 10 je ostal zmerom naklonjen. Bil je navdušen lovec in ribič. Pogreb je imel civilen. Ob njegovi krsti je prečital zadnji pozdrav Vide Germ, predsednik društva Mednarodna Zveza, katerega član je bil pokojnik. Zapustil je s svojo prerano smrto j soprigo in dva sinova, in kolikor mi znano, očeta v starem kraju. Bil je star 49 let. Njegovi družini najgloblje sožalje. — Joseph Čebular.

"Družinske" razmere

Alvin, Ill. — Dostikrat sem že čital: "Ako izveš novico, jo sporoči, kajti ako je zanimiva zate, bo morda tudi za mnoge druge." Zame je sicer to zelo neprijetna novica, ki jo vam tu sporočam. Dne 11. februarja to leto je minilo 50 let, od kar sem se oženil. Dvanajst otrok sem vzgojil. Sedem je še živih in so bili vsi na 50-letnici najinega zakona ki smo jo praznovali v Garyju, Ind. Dan pozneje pa sva se z ženo po dolgih prejšnjih pretrankah ločila popolnoma in sicer sodniško. Tako sva se pripravila že tretjič in zdaj docela dokončala. Star sem 78 let in jako bolehen. Sem pod zdravniško oskrbo za starce! Tudi ženam so le v nadlego. Zdaj stanujem pri sinu. — Jacob Krainz.

Thomas in Douglas bosta debatirala prihodnji četrtak

V četrtek 24. feb. bosta v Chicagu debatirala Norman Thomas in profesor Paul Douglas. Predmet je, — ali naj Zedinjene države slede politiki kolektivne varnosti? Ta določba je bila svoječasnno močno zapopadena v ligo narodov, a je vsled fiaska v obrambi Etiopije izgubila veljavo. Thomas je proti in Douglas za kolektivno, oziroma vzajemno jamčenje varnosti vsake države, ki se ravna po določbah skupne pogodbe. Debata bo v Medical and Dental Arts Bldg., 185 N. Wabash St. Kdaj? V četrtek 24. febr. ob 8. zvečer. Vstopnice dobite lahko v uradu "Proletarca".

LISTNICA UREDNIŠTVA

"Big Tony", Calif. — Oprosti, prostora je nam zmanjkalo. Torej pride tvoj dopis na vrsto šele v prihodnji številki.
V. Z., Chicigo. — Priobčimo drugi teden.

KOMENTARJI

Katoliška revija "Novi Svet", ki jo izdaja "Am. Slovenec" v Chicagu, priobčuje v svoji februarjski številki sledečo notico, ki jo je izstrigel bogve kje: "V parku neke veličastne francoske graščine je stala zelo stara, mogočna bukev, katero je močan veter podr. Graščak je ukazal, naj jo oklestijo in razzagajo za drva. Pri razsekavanju pa je neki drvar nenadoma naletel v sredini bukke na 12 cm širok križ, ki je imel na sredi znak Srca Jezusovega. Kako se je mogel tak križ stvoriti v starem drevesu, je skrivnost, ki jo učene glave do zdaj še niso mogle razkriti."

Tako revija, ki pravi, da je namenjena vzgoji in drugim dobrim stvarim, če bi bila res to, bi njeni uredniki vedeli, da se učene glave z najdbami križev v starih deblih nič ne zanimajo. Nekdo je v tisto bukev v kako odprtino pač potlačil pred leti križ, odprtina se je lahko zarasla, pa se je pri odkritju razneslo glas o čudežu. Saj je križev v pobožnjaških krajih veliko več kot denarja.

Vinko F. Ručigaj piše v "Glasu Naroda", da je izmed slovenskih listov med rokaji v Kanadi "Glas Naroda" najbolj razširjen in priljubljen. Na drugem mestu je "Prosveta", katero prejema tedensko 450 članov SNPJ in nekateri so naročeni tudi na dnevnik. Na tretjem mestu je "Naprej". Drugi listi ne pridejo v upoštevanje. Ručigaju se je svoječasnno zelo zamerila "diskriminacija" SNPJ napram njenim članom v Kanadi, ker je nalagala in ima še pravico nalagati nanje izreden asesment, ako vzamejo več podpora nego vplačajo. Smatra, da so s tem kaznovani tudi tisti člani v Kanadi, ki niso bili deležni še nikakih podpor. Ručigaj zdaj v "Glas Naroda" stalno dopisuje.

Edini revolucionarni list med ameriškiimi Jugoslavi je "Radnička Borba" v Clevelandu. Tako trdi ona in kdor hoče, naj verjame.

Uredniku "A. D." ponovno v pojasnilo: Mussolini je bil nekoč član socialistične-stranke in propagiral nasilne akcije. Ni pa bil socialist po prepričanju. Kajti kdor je socialist, ostane socialist do konca svojih dni. Nekoč je bil urednik "A. D." v svobodomislec. Danes je klerikalec. Ker nima prepričanja, ni bil svobodomislec takrat in ni klerikalec danes, pa čeprav piše in agitira za klerikalizem. Mnogi hodijo k maši. Ampak ne vsi vsled pobožnosti.

V Clevelandu sta dve demokratski stranki. "A. D." to dostikrat poudarja, ne posreči pa se ji pojasniti, kaj je razlika med eno in drugo.

Tudi v Illinoisu sta dve demokratski stranki. Razdvojili sta se v sedanjem volilnem boju zaradi služb. Jih ni dosti za vse, ki bi jih radi in smatrajo, da so do njih upravičeni.

Kapitan Gustinčič je povsem

napačno informiran, ako misli, da "nekateri slovenski delavski listi" v Zed. državah zamlčujejo "njihovo trpljenje na španskih frontah". Kdor mu je to pisal, ga je nalagal.

"Am. Slovenec" je nedavno v uredniškem članku svedečno zatrdil, da je cerkev v Italiji le v prijateljstvu v vlado, ne pa s fašistično stranko. A tako? Mar ni vlada Italije ob enem fašistična stranka? Dalje trdi, da ni imela cerkev in Vatikan ničesar opraviti z vojno proti Abesiniji. Ta je pa še bolj debela. Niti člankar, ki je to laž napisal, ji ne verjame, zato pravi sebi v tolažbo, "da razna mnenja posameznih katoličanov o vojnah niso uradna..."

"Deset škofov in na tisoče duhovnikov v Španiji je moralo umreti od rok lojalistov." Tudi to je iz uredniškega članka v "Am. Slovencu". Papir prenese vsako laž.

Jugoslovanski kulturni vrt v Clevelandu bo kmalu v zelenju, kajti pomlad se bliža. In ker kulturni vrt ni taka stvar, ki raste sama od sebe, je pametno, če se ga čimvekrat slovesno otvori. To bodo v Clevelandu storili spet meseca maja. Josip Grdina je v imenu kulturnega vrta povabil na to slavje ljubljanskega župana dr. Jurija Adlešiča, ki je odgovoril, da pride na slavje v imeu svojega mesta. Torej bo velika stvar. Zadnjič je vrt blagoslovil ljubljanski škof Rožman in župan Adlešič bo zdaj pogledal, kako uspeva kulturno grmičevje v kulturnem vrtu in kakšni spomeniki so zrastle v vrtu. "A. D." piše, da ko je bil v kulturnem vrtu škof Rožman, je prišlo na slavje 40.000 ljudi, torej več, kot je vseh Slovencev v Clevelandu in okolici, z dojenčki vred. Župana pride pogledati tudi najmanj toliko rojakov. Samo da ne napravijo v vrtu preveč škode grmičevju, kar bi bilo zelo nekulturno, pa bo dobro.

Mary Vukasevich je poskusila svojo srečo z zlato majno. Naivnejšem v Chicagu je pravila, da ima rudnik v Leadvillu, ki je tako bogat na zlato, da rude niti topiti ne bo treba, ampak le zmleti in prati. Rabi pa stroje za mlin. In so ji posojevali. Svoj rudnik je imenovala "Mali angel". Vsakemu, ki je kupil delež v njeni "zlati majni" je dala "grb" rudnika, malega kovinastega angela. Zensko so končno zaprli. Preživljala se je tudi v znovčevanjem ničvrednih čekov. Njen mož je svoječasnno delal v neki hrvatski tiskarni v Chicagu. "Znati se mora", je rekla Mary. "Dokler gre, gre!"

Avstrijo bi morala pravzaprav vzeti Jugoslavija, ne pa Nemčija. Njen kancler se piše Šušnik in njen novi justični minister Ludvik Adamovič. Njuna imena bi torej zvenela v Jugoslaviji bolj domače kakor v arijskem tretjem rajhu.

V SOBOTO 26. FEBRUARJA

vsil na

MAŠKARADNO VESELICO

ŽENSKEGA DRUŠTVA "NADA"

ŠT. 102 S. N. P. J.

V DVORANI SNPJ, 2657 S. LAWDALE AVE.

CHICAGO, ILL.

Vstopnice: V predprodaji 30 centov, pri blagajni 40 centov

Fine nagrade za maske

Prvovrstna godba v obeh dvoranh

VALERIJAN PIDMOGYLNYJ:

"MESTO" ROMAN

Poslovenil za "Proletarca" TONE SELISKAR

(Nadaljevanje.)

Ze je začutil nerazdružno navzočnost takozvanega bližnjega človeka, s katerim bo moral deliti misli, veselje in gorje, vse, vse deliti na dva srca; nerazdružnost s človekom, ki bo neopazno nadziral vsa njegova dejanja in naklepe, ki bo postal stalen družabnik vseh njegovih prizadevanj in upov, obvezni dodatek k vsemu življenju za leta in leta, četudi si ga je enkrat samkrat izbral; živeti bo moral z njim v isti sobi, jesti z njim pri isti mizi, dihati isti zrak in vsepovsod bo on, venomer on: ponoči bo slišal njegovo dihanje, zjutraj bo videl njegovo obličje, čez dan bo vsak čas vedel, kdo ga pričakuje, zvečer se bo z njim srečal na pragu pri vratih, ki jih bo on odklenil. In že je občutil leno poležavne dve v isti postelji, vedno bolj medle izbruhe strasti, ki postane navada, enoličnost, prav tako kakor čaj ali večerja, spoznal bo do dna tujo dušo, v kateri ne bo nikoli več slutil nobenih tajn, stalno bo posedoval telo, ki ubija želje, občutil bo dolgovestnost neizbežnih preprirov, s katerimi se večja globina z razdaljo dveh src in še večje dolgočasje, ko se bosta pomirjevala, ukrotila vsakokrat pod silo usode.

Odgrnil je zavese zakonskih delavnikov, ki se mu je zdela kakor brezkončna votlina, v katero padajo zaslepljeni ljubezni, ki prične ugašati v onem trenutku, ko je izpolnila svoje dolžnosti in zdajci se je videl kakor majhno mušico v mreži velikega pajka, ki držeč s svojimi prozornimi krili, da bi se iztrgala iz tega pletiva. Mar ni smešno pogubiti samega sebe? Strašno sočutje do sebe ga je prevzelo, da mu je postalo vlažno v očeh. Rad bi se objel in pomiril z najbolj nežnimi besedami, saj je bil vendar navadna žrtev človeških odnošajev.

Tamkaj, onkraj njegove stene, so se zbudili sosedeji, lopotali so z vrati kuhinje, zašumeli so kuhalniki, zazveneli ženski glasovi in otroški plač. Ko je tako poslušal, je začutil nevarnost že povsem blizu, tik praga svoje sobe, kjer potuhnjeno preži in steguje svojo strašno roko po kljuki.

Tako bo vreščal moj otrok, tako bo kričala moja žena, čuj, pa tudi moj bas nekako nezadovoljno godrnja! si je mislil.

Ali pa bo mogel v takih prilikah karkoli napisati? Glas njegove duše je čisto točno odgovoril: "Ne, nikakor ne! Niti vraga ne boš napisal, fant moj! Kar poslovi se od tvojih nadi! Ampak škoda te je, ker si sposoben!" — Torej se bo moral posloviti od svojega notranjega sveta kakor menih na pragu samostanske teme od zunanjega!

Mar bo položil na žrtvenik tega ponarejenega zakonskega oltarja le samo svoje stvaritve? Ali se ne bo tako s poslednjim poljubom poslovil od mnžice, podpisal menico brez termina na ljubezen in se obvezal že v naprej plačevati stoprocentne odstotke vzdržnosti? Nešteto je žena, ki jih še ne pozna, nešteto prelepih obrazov in prekrasnih teles in iti mimo njih se pravi izgubiti jih! Iz dna spomina so se pojavile pred njim vitke postave, ki jih je nekje videl, morda srečal na cesti, postave, ki te v trenutku prevzamejo in ostajajo v spominu kakor tihi kljuc v bodočnosti, ki se prelivajo v privide, če si jih priklješ in se potem vsi ti drobci stapljajo v nekakšno obličje, kakor da bi bilo bitje iz drugega sveta. Ta hip ga je potlačila zavest; do zdaj je torej ljubil le žene, ki jih je slučajno srečal na mestnem tlaku — sam pa jih še ni iskal! In že se mu je zdelo, da ga pričakuje žena iz njegovih sanjskih prividov, vitka, prekrasna, ki ga bo poljubovala sredi pomladne noči v temnem parku, ki bo hodila tesno ob njem po spečih ulicah in "a venomer gledala s svojimi radostnimi pogledi. Vidil, pa si je pravkar hotel zastaviti stezico do nje!

Sedel je na postelji in noge so mu bingljale nad podom, skuštrana je bil in srcajo je imel odpeto. S stola poleg postelje je vzel cigareto in ves potrj je kadil, razdraženo je srkal dim vase, naglo, dokler ni pogorela do konca. Takoj je prižgal drugo in se spet zamislil.

Le kako se je to zgodilo? Nikjer ni našel vzrokov za večerajšnje lepe načrte. Kajti v bistvu ni bilo ničesar drugega, kakor usmišljenje do Zosjke in ne da bi razmislil, se je spustil zapeljati od trenutnega navdušenja.

Zdaj pa mora plačati ta greh s svojo lastno dobroto! In zajela ga je zlobna želja, oženiti se navzlic temu, samemu sebi v opomin. Da bo vedel za drugič: če si sočuten do drugih, samega sebe pogubiš!

Le kako je smela ta ženska tako hinavsko izrabiti njegovo plemenito vznichenje? Mar ni premogla toliko obzirnosti, da bi se odpovedala, mar ni mogla razumeti, da priklješ človek take predloge le zaradi obupa? Ah, niti na misel mu ne prihaja, da bi jo mogel zdaj spoštovati! Saj ni zmožna niti najbolj preproste obzirnosti, in ničesar drugega ni bilo v njej, kakor dobro premišljena igra, spretna zanjka za ženina! In povrh je tudi nezaposlena, ker najbrže ni nobenega dela zmožna, dolgočasi se, nima denarja za obleko — seveda, čemu se ne bi poročila! Posebno, če se lahko poroči z dobrim, lepim, mladim, iskrenim človekom, ki ne pozna ženskih ukani, ki ne pozna življenja.

Ves razdražen je vstal in kar bos stopil do stola, preko katerega so visele njegove hlače. O, ti prebrisana Zosjka! Toda ne boš me tako zlepa dobila na limanice!

Hitro se je oblačil, ker se je spomnil svoje službe. Zaradi svojega lastnega gorja ne sme zanemarjati obveznosti in ker ni našel nobenega pravega zaključka, je prenehal razmišljati. Le ko se je umival, se je spomnil, kaj le bo, če ga Zosjka resnično ljubi in če ji ne bo prijeto vsega tega slišati kar ji namerava povedati? Spet se je zasačil, da mu Zosjka ni vseeno in ves srdit si je pljunil mrzlo vodo v obraz. Naj te vrag! Tudi če me ljubi, je to zelo nespametno, lahko bi me že zdavnaj nehala.

Pograbil je aktovko in stekel na ulico. Spotoma si je zapenjal plašč in skočil na tramvaj, ki ga je popeljal na Okrvykonkomo. V kavarni je naglo popil čaj z marcipanom in se javil v uredništvo s polurno zamudo. Pa tudi takšne majhne zamude se je sramoval.

— Čvrsto se moram držati v rokah! si je dejal.

Dela kakor nalašč zelo veliko. Tekom ene ure je moral skoraj desetkrat k telefonu, povrh tega pa je odgovoril na kopico pisem. Nato se je peljal v tiskarno in spet nazaj, predal nakazila za honorar poslednje številke lista in šele okoli štirih je bil prost. Uradništvo se je razšlo, kimali so mu v pozdrav in se rokovali z njim, a vsakemu bi rad povedal prijeto šalo:

— Pomislite, malo, malo je manjkalo, da se nisem oženil. Komedija, kajne?

Potem je obdeval, prečital časopise, ob petih pa je šel na občinsko zborovanje, ki bo sklepalo o zadevi nekega kopaljšča. Težko in odgovorno delo! Pričenjala se je pomlad, in že zdaj se bo moral pobrinuti za svoj poletni odpočitek, da si bo obnovil svoje stvariteljske sile. Ob osmih se je zborovanje končalo in nekdo je predlagal, da bi šli v kino. Kajpak da je šel z družbo in tako se je šele ob pol enajstih vrnil domov.

Razdraženost, ki se je čez dan zaradi oblice dela poglobila, se mu je spet razplamtela. Sto hudčev... da, končati moram s to ženitvijo! Oh in še večerna zabava! Jeza ga je hotela zadušiti, če se je spomnil, da je to večer njegove zaroke. Pogled, kako se človek lahko vjame! Kljub temu bo šel na zabavo. Da si ne bo mislila ta pretkanka, da je bojzljiva! Naj se pripravi, vse ji bo izrekel. Nobenega usmišljenja ne zasluži ta navihanka!

Naslov je našel v beležnici. Prav. Čemu bi vrgel svoj denar v vodo? Jutri je itak praznik, pojutrišnjem je nedelja — prav prilleglo se mu bo razvedrilo. Pa tudi plesal bi rad. Toda oblačil se je počasi, potem se je krtačil, umival, da bi prišel kolikor mogoče karno. Naj se tudi Zosjka muči!

Okoli dvanajste ure je pozvonil v tretjem nadstropju velike hiše v Pjatakovi ulici.

Odrpilo mu je dekle, ki jo je zdaj prvič videl, pa tudi Zosjka je ta hip prišla v predsobo. In ko jo je tako od daleč videl prihajati semkaj, ko je gledal njeno drobno postavo, njen suh obraz in koničast nos, se je pri tej priči zavedal: Ne le poroka, tudi vse njegovo razmerje s to žensko, ki ima obraz kakor kanarček, je bilo en sam nesporazum. Tako se mu je ugajalo pa nji? Kar zardel je, le kaj se je sramoval svojega okusa.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije

Na tisoč prebivalcev se v Jugoslaviji v enem letu rodi 31.45 otrok, toda od teh jih 55 odstotkov, to je 17, umre. Znak žalostnih zdravstvenih in socialnih prilik.

Premogarji v Trbovljah delajo le po par šihov na teden. Radi pomanjkanja zaslužka vladajo me delavci že več let neznozne razmere.

Poštna hranilnica v Jugoslaviji je imela lani nad 61 milijonov dinarjev čistega dobička. Prometa je imela povprečno vsak dan eno milijardo.

V Jugoslaviji je 450,000 spolno bolnih ljudi.

Občine Ljubljana, Zagreb in Beograd imajo več dolga kot vse druge občine in banovine skupaj.

V Beogradu so lani zgradili 312 hiš in leto prej 333. Javna poslopja tu niso všteta. Večinoma so te nove hiše večje stavbe z velikimi stanovanji. Manjka pa malih stanovanj za delavce. Tudi v stanovanjskem oziru je za delavce v Jugoslaviji jako slabo.

Meseca januarja je v Ljubljani sklicala opozicija sestanek in razposlala pismena vabila. Vlada je sestanek prepovedala v "interesu javnega reda in mira". Na Jesenicah in Javorniku je vlada razpustila delavsko kulturno društvo "Enakost", češ, da je prekoračilo svoj delokrog. To pa s tem, ker je zbiralo delavske otroke in jih izobraževalo ter skrbelo za njih telesni razvoj. Pri vsej stvari so prizadeti: delavska odra na Savi in Javorniku, knjižnica na Javorniku, znani pevski odsek z Javornika in izobraževalno delo s pomočjo predavanj in tečajev. Upati je, da se bo stvar na kak način uredila brez škode za delavsko izobrazbo. — "D. P."

Nedavno je sklicala podružnica Saveza metalških radnika Jugoslavije sestanek v Slovenski Bistrici v zvezi s pripravami za volitve delavskih zapuščnikov. Sestanek je bil prepovedan, ne da bi oblast navedla razloge.

Hrvatski list "Smotra" prinaša osnutek pravil za društvo "Antiklerikalna akcija". Po čl. 3 pravil je namen društva: "da se organizirano akcijo pobija klerikalizem, kjerkoli se pojavlja, ker je škodljiv za zdravje, moralno, socialno in politično življenje ljudstva. — Pod klerikalizmom se razume vsako vmešavanje in zlorabljanje vere, verskih stvari in verske duhovne oblasti v stanovske, gospodarske ali politične namene."

V Ljubljani je več delavskih kolonij z zasilnimi delavskimi stanovanji. V teh kolonijah stanuje 398 družin s 1640 prebivalci. Na Galjevici 160 družin, v Mestnem logu 91, na Gradu 83, v gramozni jami 50, na Brdu 14. Veliko je otrok, na Brdu je 44 prebivalcev starih pod 14 let. 82 odstotkov vseh teh je delavcev, večinoma ne-kvalificiranih.

Razmere v teh stanovanjih so obupne. Večinoma so to majhne bajtice, zgrajene na občinskem svetu z majhnim posojilom. Na Gradu pa stanuje v nekdanjih zaporih za zločince neka 10-članska rodbina celo na hodniku. V vseh kolonijah je velika vlaga. V gramozni jami je 80% vlažnih stanovanj, v Mestnem logu 71%, na Brdu 29% itd. 42 odstotkov stanovanj nad (160) ima nezadostno ali pomanjkljivo svetlobo. Vsa stanovanja so seveda pretesna.

Na Galjevici je za vse stanovalce 8 skupnih vodovod. pip, torej na 80 ljudi ena pipa. Na Gradu je 5 pip, v Mestnem logu 4, v gramozni jami 2, na Brdu 1 vodnjak. Večji del je brez lastnih stranišč. Tako ima na Gradu samo 15 družin lastno stranišče, 68 družin pa ima 16 skupnih stranišč (več kot 4 družine eno stranišče). Vse kolonije so brez elektrike. Edino na Galjevici ima 20% in na

Gradu 40% električno luč. Na troje ljudi prideta povprečno dve postelji.

Večina stanovanj je nezakurjenih in žive stanovanjci v največjem mrazu. V gramozni jami in na Viču nima nobena soba peči, na Galjevici pa pride na 240 sob 22 peči (koliko se v teh sobah pokuri, ni podatkov).

Slovenkam v Chicagu v klobučarski industriji

Chicago, Ill. — V torek 1. marca bo zelo važna seja članic unije, v kateri so organizirane delavke za izdelovanje ženskih klobukov (Millinery Workers). Njihov lokal, kakor označujemo podružnice unije, ima številko 52. Na tej seji bodo volile odbornice v eksekutivno unijo. Slovenke, ki smo uposlene v Chicagu v tej industriji, spadamo v ta lokal. Zelo važna je, da smo zastopane v odboru. Ne sme nam biti vseeno, kdo naj bo izvoljen. Za nas je ta organizacija ravno tako važna, kakor podporne ali katera koli druga, oziroma še bolj, kajti z njo si odločujemo svoj življenjski standard.

Doslej je bilo v odboru lokalna št. 52 pet Slovenk, in sicer Minka Alesh, Helen Arko, Josephine Prezelj, Kristina Turpin in Angela Tich. Nominacije so izmed teh in drugih naših rojakinj sprejele zdaj samo tri, in to sledeče: Minka Alesh, Kristina Turpin in Angela Tich.

Stotero slovenskih družin je bilo in je še odvisno od zaslužka v tej industriji. Zato je potrebno, da se vsi, ki so uposleni v nji, zanimajo za volitve odbora in da pridejo na sejo ter glasujejo kakor smatrajo, da bo najboljšje za unijo in s tem zanje. Naš lokal ima pratisoč članic raznih narodnosti. Slovenke so v njemu najštevilnejša skupina. Ne iščemo v njemu vodstva, pač pa je nič več kot prav, da smo v uniji zastopane. Naj omenim, da članice eksekutive nimajo nikakih plačil in da so le nekaterim plačani tu in tam izredni stroški. Plačano osebo nam najema glavni urad naše unije v New Yorku. Teh ne volimo. Odbornice našega lokala, kot vsakega drugega, pa imajo pravico predlagati to in ono, se pogajati z delodajalci sporazumno z zastopniki mednarodne (international) unije klobučarjev in kritizirati kogarkoli, kar se problemom unije tiče.

Seja v torek 1. marca bo torej za nas važna. Prične se ob 6:30 zvečer. Vršila se bo v "downtownu" v Capitol Bldg., 17. nadstropje, Randolph in State.

Glasovati bodo smele le članice, ki bodo imele s sabo članske knjižice. Torej rojakinje, vse, ki ste vpisane v tej industriji, pridite polnoštevilno. Angela Zaitz.

O "Kamnolomu" v Collinwoodu

Cleveland, O. — Čeravno je naša naselbina največja slovenska naselbina na stran luže, in na gosto posejana z raznimi kulturnimi društvi ter izobraževalnimi klubi, s pol duzata centrumov ali narodnih domov, kjer bi se moralo vršiti izobraževalno in kulturna delo naselbine, prihaja na oder prav redko kaj vzgojevalnega. Največ je plesnih veselje in raznih proslav, katere imajo malo pomena za razvoj naselbine.

Nekaj izjemnega je bilo v nedeljo 13. februarja na odru Delavskega doma v Collinwoodu z vpriporitvijo Seliskarjeve pomembne socialne drame "Kamnolom". Društvo "Anton Verovšek" nas je že parkrat presenetilo s pomembnimi predstavami, sedaj nas je zopet. Gre pač priznanje zavednim fantom.

Igra je bila vestno naštudirana in predvajana v vsestransko zadovoljstvo. Režijo je vodil Louis Kaferle. Ob početku je bila podana živa slika. Posrečeno izbrani karakterji so se dobro pripravili in potrudili. Posebno se je posrečilo Mrs. Florence Jeraj-Slabi v vlogi Lize, in Andy Ogrina v vlogi Adama (očeta). Igrala sta pač tako, da bi si bilo težko pred-

stavljati boljše. Tudi Joe Go-dec v vlogi Milana in Louis Kaferle v vlogi obratovodja Alfreda sta pogodila svoje naloge. Ostali v manjših vlogah tudi niso bili slabi.

V drugem dejanju pri odmoru v kamnolomu se je skoro preveč popivalo. Saj so bili le pri obedu. Košarice z malico ali prigrizkom bi bile bolj na mestu kot steklenice z vinom.

Pričetek igre se je zavlekel pol ure. To je že vdomačeno po naših odrih. Dvorana je bila prillheno napolnjena, vendar bi bilo v nji za tako pomembno predstavo lahko več ljudi. V Clevelandu se tako radi potrkamo na prsa in naglašamo svojo naprednost. Pa ta naprednost je več na jeziku kot kaj drugje. V dejanjih se kaj slabo izkazujemo. Videli smo tudi v nedeljo pri "Verovšku". Če bi se šlo za kako žegnanje ali štafazo meščanskim politikom, bi bila dvorana dvakrat premajhna.

Namen teh socialnih in delavskih iger je pred vsem vzgojevalen. Pokazati človeške slabosti in zmote, ter slabosti človeške družbe, ustvarjati osebnosti in karakterje, ter vzgajati ljudstvo za boljše dni.

Ko sem ravno pri drami, naj omenim in opozarjam na Etbin Kristanov igro "Gospodar", katera pride 29. marca na oder S. N. D. na St. Clair Ave., pod avspicijo "Cankarjeve ustanove".

V soboto 5. marca je pevski večer socialistične "Zarje" v S. N. D. Rezervirajte te večere! Leo Poljšak.

"Nadina" maskarada

Chicago, Ill. — Včasih je prirejalo v naši naselbini maskaradne zabave mnogo slovenskih naprednih društev. Poslednja leta jih prireja samo še žensko društvo "Nada" št. 102 SNPJ. Prihodnja "Nadina" maskaradna zabava bo v soboto 26. februarja v dvorani S. N. P. J. Vstopnice so v predprodaji po 30c in 40c pri blagajni.

Prva nagrada, ki jo dobi najboljša maska, je radio. Potem bo glavna nagrada za najboljšo možko in ena za najboljšo žensko masko. Maske v skupni dobi nagrade v gotovini. Znano je, da društvo "Nada" poskrbi na vsaki svoji maskaradi za obilico daril in to je storilo tudi ob tej priliki. Torej pridite maskirani sebi in drugim v zabavo.

Na svidenje v soboto v dvorani SNPJ.

Priznanja Otonu Županciču

Ob priliki 60-letnice Otona Županciča so priobčili članke o tem največjem sodobnem slovenskem pesniku vsi listi v Sloveniji in drugi v Jugoslaviji. Mnoge njegove pesmi so bile prevedene v češčino, srbohrvaščino, ruščino, v nemški in v

Oton Župancič

razne druge jezike. "Glas Delavca" piše o njemu:

"Oton Župancič je začel svoje književno delovanje konec prejšnjega stoletja v družbi Cankarja, Keteja in Murna, ki je vse preživel. Izdal je več pesniških zbirk. Uveljavil se je kot največji mojster našega jezika po Prešernu. V mladinski liriki nima tekmeča. Ustvaril je tudi dramo "Veronika Deseniška", ki so jo za jubilej spet igrali v Ljubljani in Mariboru. Razen izvirnega književnega dela je prevel veliko najboljših del svetovnega slovstva. Studije o njegovem ustvarjanju so izšle tudi v tujih jezikih. O prevodih njegovih del v ruščino smo pa nedavno poročali.

Župancič je predvsem lirik. Lepota besede mu je največ. Zato se precej razlikuje od borbenega Cankarja. Delovno ljudstvo, ki je edini pravi dedič vse kulture, pa ceni vsako ustvarjanje, zato spoštuje tudi Županciča, saj je z nekaterimi pesmimi ravno on ustvaril temelje dobre socialne lirike."

O slavlju 35 letnice kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — Prešlo nedeljo se je vršilo slavlje 35-letnice kluba št. 1. Spored je bil pester in kot tak je dosegel velik moralen uspeh. Udeležba je bila prillhena, toda nepopoljna za tako slavlje. Ostalo poročilo o tej prireditvi objavimo v prihodnji številki.)

PRODAJA SAMO TA MESEC 1938 A-B ARISTOCRAT avtomatičnih plinskih peči

Prodajna cena \$87.50 (Prodajni davek se doda)

Manj 10% za \$8.75 vašo staro peč

VASA CENA

\$78.75

(Mali prenosni strošji za plačila na obroke)

Avtomatična plinska peč stane manj pri nakupu — manj pri uporabi.

KUPITE ZDAJ IN ŠTEDITE!

MODERN COOKERY — CONSTANT HOT WATER — SILENT REFRIGERATION — GAS HEATING THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY

Društvom in Klubom

Za čimboljši gnotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

KRITIKUJOČA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

IZ KANSASA

Danes pa nekaj glede naših delavskih razmer, ki so še vedno naša prva in glavna briga. Pač zato, ker ne spadamo med tiste, ki lahko tudi brez dela žive. Sicer bi to znali tudi mi, če bi bili rojeni pod "srečno zvezdo", da bi drugi delali za nas.

Začnimo torej pri majnarjih. V ravih št. 22 y Armi, in št. 24 v Jacksvillu, ki spada West-ern Coal Co., še vedno dela precejšnje število naših ljudi. Dela se po tri dni na teden, in to pozimi kot poleti. Rav. št. 22 bo v kratkem izčrpan, in delavec mora čakati več mesecev na nov prostor, ko izprazni prejšnjega. Zasluži se pa nekaj boljše, ker je polovica manj delavcev uposlenih kot jih je bilo prejšnja leta. Rav. št. 24 pa je natrpan z delavci, da je zaslužek zelo majhen. Povprečno se zasluži dva in pol dolarja na dan. Torej okrog 12 delavnih dni na mesec, kar zneso \$30. Potem se pa živi ti in družina s temi 30 dolarji na mesec kot veš in znaš.

Pri električnih lopatah, ki pobirajo vrhno žilo premoga, plačujejo nad 5 dol. za dnevno delo, toda uposljuje malo ljudi, in večinoma le mlade moči. Tudi ti delajo zelo neredno.

Rav. št. 21 Sheridan kompanije pri Armi imajo delavci v najemu in seveda zaslužek je le "za silo". Tudi takozvani Krugerjev šaht v Cherokeeju obratuje neredno, in se ni bati da bi kateri v njem obogatel, menda niti sam lastnik ne. Je še več malih rofov, ki uposljuje od 5 do 30 delavcev. In marsikje plačujejo pač kakor morejo. V več slučajih nižje kot je unijska lestvica, dasi je že ta nizka.

"Relifariji" na WPA se tudi nič kaj ne pohvalijo. Zaslužek je na bazi 35 dol. na mesec za družino. In pa delati morajo! Ne pa kot sem jih videl v Chicagu, ko je dvesto petdeset funtni črnec zamahoval s krampom, pa je kramp večinoma padel ploskoma na pesek. Drugi pa je sem in tja hotel zamahniti s kladivom, toda se je prej sedel na pločnik, ker je pri zamahu izgubil ravnotežje. "Se bom pa oddahnil," je pripomnil.

Kot drugod, so tudi tukaj odslovili nedržavljanke iz reliefnega dela. Tako se marsikateri sedaj zanima za dobitve državljanstva, kar mu prej ni prišlo na misel.

Naši farmarji pripravljajo zemljo in sejejo oves. Marsikje primanjkuje vode, ker imajo izredno suho zimo, da se je veliko vodnjakov posušilo. Ker navadno dobimo več dežja spomladi, se bo vse to še lahko popravilo. — A. Shular.

Italijanščina v Bolgariji

V bolgarskih srednjih šolah je italijanščina zdaj obligaten predmet. Obligaten predmet je tudi nemščina in francoščina.

O predstavi "Kamno- lom", "antifašistih" in drugem iz metropole

Cleveland, O. — V nedeljo 13. februarja je nam "Verovšek" vprizoril socialno dramo "Kamno lom". Spisal jo je naš znani pisatelj Anton Seliškar. Bila je najprvo priobčena v "Ameriškem družinskem koledarju". Priznati moram, da je bila to ena izmed najsijajnejših socialnih dram, kar smo jih videli na odru SDD v Collinwoodu. "Verovšek" je izvršil imenitno delo in takih predstav nam bi bilo treba več. Igro je režiral Louis Kaferle. Delo je izvršil sebi, društvu in igralcem večast. Tudi scenerija je bila jako posrečena. Dasi ima ta drama štiri dejanja, ji je občinstvo napeto sledilo od početka do konca. Igralci in igralke so se v svoje vloge uživali tako zelo, da so napravili na gledalce vtis resničnosti, ne glumačnosti. Marsikako oko je bilo ročno in vsi, ki so prišli zaradi igre, so hvalili predstavo. "Verovšek", ki deluje na dramskem polju že mnogo let, je dobro izvršil tudi to svojo težko nalogo. Kajti "Kamno lom" ni tjavendan igra.

Zal, da dvorana SDD na tej predstavi ni bila toliko polna kot bi morala biti, oziroma kot taka predstava in trud "Verovška" zasluži. Nekaj vzroka temu menda je bila akcija "Najprej" ki so večer prej sponsorirali v isti dvorani film "Spanija v plamenih". Dobro in lepo je, da so to storili, ampak čemu na tak dan, da škodujejo drugi, enako važni delavski prireditvi? Ali naj res sami med seboj uničimo vso našo domačo kulturo za komercializem, samo da pridejo dohodki, neglede na kakšnimi sredstvi? Saj jim bi človek še ne zameril, ampak kje so bile tiste osebe naslednji dan? Na "Verovškovo" predstavo, ki je risala razredni boj v najmočnejših umetniških oblikah, jih ni bilo! Namreč onih, ki so "ta haupt". Ostalim vsa čast. "Haupt" so menda še vedno mnenja, da njim ni za "buržvazno" kulturo... Na svoji prireditvi v soboto so imeli velik naval, ker so prišli film gledati tudi ljudje drugih narodnosti. Slovenski dom, oziroma njegova pivnica, je bila, mislim, deležna precejšnjega skupička. Dali bo res vse prebitke, narejen pri tem filmu, šel v prid Cankarjeve čete, kakor so oglašali v reklamah, ne vem.

Nobena tajnost ni, da so bili ljudje s filmom večinoma nezadovoljni. Kajti promotorji so obljubljali preveč. Vstopnino so računali 35c za osebo. Čul sem neštete. "Ja — saj ni bilo nič tistega, kakor so oglaševali..." Ti ljudje kajpak ne vedo, da "namen posvečuje sredstva" (jezuitsko pravilo) in pa da so se gotovo ljudje hoteli svetiti poleg filma. Med udeleženci je bilo mnogo naših sodržavcev in somišljenikov. Hoteli

so pomagati vzlic temu dobri stvari, da niso verjeli njihovi reklam. In če ne veruješ, ali zadvoimiš v tako reklamo, si "fašist". Le oni so "antifašisti". Resnica ostane, da naši ljudje prihajajo na njihove prireditve, ker so iskreno za delavsko gibanje in slogu. Njih pa ne vidiš na naših mnogo bolj izrazito delavskih prireditvah! Torej kdaj bomo v resnici dosegli takozvani "junajted front"?

Hvala "Verovškovec". Drama "Kamno lom" nam ostane v spominu. Napravila je več koristi k povdigu razredne zavestnosti, kot pa rompopom oglašanja filma, ki ni izpolnil pričakovanja avdijence. Mi smo za delavsko kulturo, ne za komercializem pod masko delavske kulture.

Posameznih karakterjev v igri ne bom opisoval. Rečem le, da so vsi izvršili, kar so imeli storiti v dram, jako dobro. Dram. društvo "Verovšek" je član Prosvetne matice in se pri svojem kulturnem delu poslužuje njenega arhiva. OKO.

Kako je v Detroitu?

Detroit, Mich. — Na gornje vprašanje takoj: "V avtni industriji jako slabo." V aktivnostih — kar se slovenskih organizacij tiče — tudi zelo slabo. Čakamo na sezono balicanja, gremo tu in tam v taverne, to zimo pa se nekoliko pričakujemo tudi zaradi samostojne "Zarje" v Clevelandu, ki pride sem vprizoriti opero "Nikola Šubić Zrinski". Naš Frank Česen je izredno navdušen za glasbo in umetnost sploh. Zato ne porajta, kdo poje, ampak kaj in kako poje. Na drugi strani so pa še nezacelejene rane v Clevelandu — posledica razkola v "Zarji" in nadaljna posledica dve "Zarji", tožba, obravnava, dopisi, prerekanja na sejah, sovraštva itd. Glasba je harmonijska. Prepri niso. Klub št. 27 je nas opozoril na načelno stran vprašanja. Drugi, ki gledajo stvar bolj kot gleda človek procesijo ali parado, pa ne smatrajo razkol za tako resno stvar, kakor gledajo oni, ki so radi njega šli skozi marsikatero grenko uro.

Res bi bilo napačno, ako bi si vsled medsebojnih nesporazumov škodili na kulturnem polju, kajti trpela bi celota. Zato je edino pametno — in v Detroitu smo o tem že razmislili, da se bi obe skupini v Clevelandu znova sporazumeli in se zedinili za skupen delavski pevski zbor in za skupno delo na polju naše glasbe. Ako sta lahko obe skupini delale enotno v teški medvojni dobi, in se razprtile šele ko ni bilo več tistih težkih, čemu ne bi to vsi prizidati zapopadli in si našli v svojem novem zedinjenju tudi smernice v takem smislu, da ne bi spet prišlo do razkola?

Tudi v Detroitu je bilo dokaj nesporazuma med pevskim zborom "Svoboda" in klubom

SVICA SE PRIPRAVLJA

Švica je uverjena, da v prihodnji vojni njene nevtiralnosti ne bo nihče upošteval. Njene najjačje sosedse so Italija, Francija in Nemčija. Prej so vse države nevtiralnost Švice strogo spoštovale. Švicarska vlada pa je uverjena, da jo bo v bodoči vojni napadla ena ali druga, zato se oborožuje, ko likor največ ji v ta namen dovoljuje švicarski parlament. Na sliki je od deleg. švicarske konvencije. Švicarji pravijo, da nočejo fašizma in ne komunizma, ampak ohraniti sedanjo liberalno formo svoje republike.

št. 114. "Svoboda" je bila in je še danes tesno spojena s klubom. Spor se je zadvoji v rešilo, dasi je vzelo kaka štiri leta in se je zadevo obravnavalo na dvema zboroma JSZ. Tako bi se lahko zedinili tudi v Clevelandu. Nekateri so sicer trdili, da je razkol v Clevelandu povzročila "nova politična situacija" — skok nekaterih naših prejšnjih naprednjakov v Hooverovo stranko. Drugi pravijo, da so bile razprtije v "Zarji" že dolgo prej, predno je sploh kdo mislil pristopiti v republikansko stranko. Sploh bi bilo dobro, da si v Clevelandu zdaj ko so, ali bi duhovi vsaj morali biti pomirjeni, pametno in zmerno izprašajo vest in store, ko že prej naglašeno, konec sedanjemu razmerju.

Glede opere same smo tu razdvojeni takole: Vsi smo za lepo petje. Vsi smo za vprizoritve opere. Ampak — vprizorila jo bo skupina, ki je napadala klub št. 27 in njegov originalni zbor na sodišču. Daj se, stroški bodo visoki, kar je res. Čimboljše, tim dražje. Tak je zakon. Prepričan socialist zahteva, da smo vsepovsotni na čelni, tudi v petju Dobra zamisel in pametna zahteva. A v praksi — vidimo — ne gre tako po "žnorce". Torej — kaj?

To, kar se je takrat dogodilo v Clevelandu, je obsojala vsa naša napredna javnost. Originalni pevski zbor "Zarja" je tožbo dobil — skupina, ki se je ločila, pa se postavlja z dobri mi pevskimi moči, češ, le mi, kar je nas Slovencev v metropoli nekaj zmoremo v petju. Priznanje komur gre. Ampak te moči so se večinoma izvežbale v originalni "Zarji" in odšle šele ko so bile dobre. Nam v zunanjih nasebinah je vsled tega težavno, ker ljubimo dober pevski zbor in prav tako zbor, ki prisega na delavska načela.

Torej ako nam hoče napredni Cleveland v čem koristiti, čemu ne bi svoje napredne pevске zbere združili v en velik resničen delavski pevski zbor?

Frank Česen, ki je bil v tem precej kritiziran, je, kakor rečeno, ljubljene glasbe. Priprave za opero samostojne "Zarje" je iniciatorala federacija hrvatskih društev in ona jih tudi vodi. Na svoje piknike je bila doslej v stanju spraviti do 6,000 ljudi. Zato bo napolnila dvorano za operno predstavo lahko tudi brez Slovencev, dasi veliko pomenijo posebno na polju delavske kulture. Morebiti bi Detroit od tej prilike lahko mnogo pomagal k ublažitvi odnošajev med dvema drugače enakima si skupinama v Clevelandu? Tu so nekateri mnenja, da se opozicija proti samostojni "Zarji" vodi pri nas zgolj iz ljubosumnosti. Mogoče, Ampak neglede, kam je povabljen pevski ali dramski zbor, povsod bo naletel eden ali drugi na nasprotovanje nekaterih.

Ker že poročam o tem in o nem iz naše avtne metropole, naj omenim, da se družba, ki so jo ustanovili Frank Česen, Martin Menton in njegov sin in več drugih, ni posrečila. Fantje sodelovali in se trudili, toda kjer ni danes v takem podvzetju milijonov, ni uspeha.

Naši ljudje, ki so se tu zavzeli ustanoviti podvzetje za izdelovanje "trailerjev", so imeli poštene namene koristiti sebi in drugim. Niso pa dovolj upoštevali, da se zdaj le redko kak kompaniji posreči postati nov "Henry Ford" ali pa "General Motors". Naši fantje so resno poskusili, zapravili čas in denar, in se zamerili tistim, ki so pričakovali, da iz tega res nastane močna slovenska avtna družba. — Mimogredoč.

Detroit — čestokrat oglašamo — oziroma drugi ga oglašate, za zelo napredno nasebino. To tudi je — v kolikor je. Tam, kjer je naš novi slovenski narodni dom, razvijamo družabnost. To se pravi, natoči si, kar

kdo hoče. Na zapadni strani pa stvari še niso uglasjene. Ko je deloval tu Bartulović, je zasejal veliko strupa. Ni je mnil zato pogubno deluje dalje. V zastrupljeni miselni atmosferi pa so pred sodki zmerom močnejši kakor zdrav razum. Vpi-tja je veliko, kot vidite tudi iz dopisov v "Prosveti". Ampak politično ti ljudje še niso bili nikoli organizirani. Za komunistično stranko so bili prebojajzljivi, dokler je bila radikalna, socialistična pa vsled svoje reakcionarne vzgoje itak sovražijo.

S sodelovanjem hrvatskih komunistov je bilo na zapadni strani ustanovljeno slovensko društvo, oziroma mešano društvo, pripadajoče h komunistični podporni organizaciji International Workers Order. Vodja društva je naš stari prijatelj Joseph Kotar, ki ima nedvomno dobre namene, ne ve pa se, če se bodo tudi dobro iztekli. Dobili so vanj do okrog 40 članov. Smatram, da se dopisnikom glasila SNP ni treba razburjati radi tega. Eden glavnih kolovodij društva je rojak Modic — mlad fant iz nekdanje Bartulovičeve šole. Prizadeti se zelo jeze na "Prosveto", oziroma njenega urednika, ker jim ni šel na lim. Pa ne bo škode. Že zato ne ker je našim komunistom in njih somišljenikom od zgoraj naročeno, da ne smejo zanetiti s skupinami "ljudske fronte" nika-kega "trubla".

Kaj ua naša dva kluba v Detroitu? Polomi, ki so zadeli delavsko politično gibanje, imajo v Detroitu slabe posledice tudi za nas. Klub št. 114, ki je bil nekoč največji v JSZ, ima danes kakih 20 dobrih članov, onih, ki so s članarino zaostali, pa ima mnogo več. Ko jih je imel klub št. 1 v Chicagu 20, smo jih imeli v tem klubu 80 dobrih članov. Klub št. 115 jih ima zdaj kakih 12, kar ni malo, ako se morete poglobiti v okolščine naših delavcev na tej strani Detroita Aktivnosti v sedanjih razmerah je seveda jako malo. Krivi so notranji spori in zastoj v stranki, kriv je new deal in še marsikaj. Vzlic tem oviram bosta obadva kluba skušala prirediti čimvečje prvomajsko slavje v svojem področju.

Ker že poročam o tem in o nem iz naše avtne metropole, naj omenim, da se družba, ki so jo ustanovili Frank Česen, Martin Menton in njegov sin in več drugih, ni posrečila. Fantje sodelovali in se trudili, toda kjer ni danes v takem podvzetju milijonov, ni uspeha.

Naši ljudje, ki so se tu zavzeli ustanoviti podvzetje za izdelovanje "trailerjev", so imeli poštene namene koristiti sebi in drugim. Niso pa dovolj upoštevali, da se zdaj le redko kak kompaniji posreči postati nov "Henry Ford" ali pa "General Motors". Naši fantje so resno poskusili, zapravili čas in denar, in se zamerili tistim, ki so pričakovali, da iz tega res nastane močna slovenska avtna družba. — Mimogredoč.

TO IN ONO IZ CLEVELANDA

Delavske razmere tu in v okolici so slabe. Pročle mesece je bilo odpuščenih velike množine delavcev. Eni so ob delo začasno, drugi za zmcrom. So v letih in jih bodo nadomestili z mladimi, kadar jih bodo rabili. Odpuščenim ne preostaja drugega, kakor siliti na "relif" in v službe, ki jih tu in tam oddaja WPA. Za delavce je torej jako slabo.

Družinske koledarje razpečavam čimboljše zmerom. In to poleg mojega drugega posla, ki ga moram vršiti. Nekateri so mi pomagali, a se prehitro naveličali — večinoma z izgovorom, da so obiskali kogar so mogli, drugih pa ne poznajo. Tudi jaz jih nisem poznal. Pa je treba med ljudi in jih spoznati. Zato pravimo: "pojdimoz agitacijo med maso." Vem, da je takšno delo težko — vem iz svojih skušenj. Ampak brez njega se nič ne opravi. Zato pa slavimo nevstrane agitatorje. Prodali smo vseeno precejšnje število izvodov koledarja. Jaz sam sem jih razpečal dozdaj 190. Razpečavami tudi knjige Cankarjeve družbe — štiri knjige za \$1.25. Resnici na ljubo moram reči, da so za čitatelje prav zanimive. In letošnji družinski koledar prekaša po vsebini vse prejšnje. To ni le moje mnenje, ampak tudi mnogih drugih.

V nedeljo 20. marca bo dan Cankarjeve ustanove. Vprizorjena bo Kristanova igra "Gospodar". Če se ne motim, bo ob tej priliki v Ameriki prvič igrana. Videli jo bomo v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Prične se ob 3:30 pop. Režira jo avtor Etbin Kristan, ki bo igral v nji glavno vlogo. Pričakujemo obilno udeležbo tudi iz sosednjih nasebin. Vabimo vse, da se naroče na revijo "Cankarjev Glasnik". Prinaša zanimivo, poučno štivo, in je prirejevo tako, da je samo na sebi dobra šola za delavce.

Kaj pa naši "frontarji"? bi morda kdo vprašal. "Ga pihnejo", bi rekel Kunde, ki je večasi rogovilil tod okrog. Vse križem agitirajo in kritizirajo. Hudujejo se nad "Prosveto" in

Molka, na "Proletarec". Zajca, Prgoreca in JSZ. Korčno pa pečejo in ponvi kritike vse socialiste in vse, kar diši po nas. Ko jih človek posluša, si misli, da ni tako hudo. Ko pa se zapleteš z njimi v "debatu", ti leto očitki v uho kakor iz strojnice. Pravijo, da smo strahopetni, da smo zoper revolucijo, potrpežljivi, sploh, da nismo zreli za delavski pokret, mečejo nam pred prag Mussolinija (četudi je večasi propagiral isto kakor komunisti v letih 1919-1930), vsak moment ti kdo zalučni MacDonalda, mladenost social-demokratske stranke v predhitlerjevski Nemčiji, v Avstriji, Franciji, v Španiji itd. Pravijo, povsod je premalo revolucionarstva. A sami ga zdaj zametavajo in sploh taje, da so kdaj verjeli vanj. Preje so verjeli samo vtaktiko s pipcem. Zdaj le z glasovnic. Ko jih ves začuden vprašaš, ali so še komunisti, ti presenečeno odgovore, da sploh še nikoli niso bili komunisti, ampak so le "antifašisti", pa jih zlobni svet vsled tega razglašajo za komuniste. See!

Seveda, tudi mi smo antifašisti. V tem ne bi smelo biti med nami nikakih razprtij. Mi ne mrzimo komunistov. Ko hitro smo uverjeni, da imamo opravka s človekom s prepričanjem, je nam ljub, pa naj bo še tako navdušen komunist. Ne moremo pa verjeti takim ki lahko menjajo prepričanje kakor srajce. Zato si ne želimo od komunistov ničesar bolj kakor iskrenosti in prepričanja. Socialisti polagamo v taka svojstva temeljno važnost. Kajti če le zmerja in si bi metali očitke, ne pridemo nikdar do enotnosti.

Anton Jankovič.

Produkcija premoga v Italiji

V premogovnikih v Italiji nakopljejo od 800,000 do 900,000 ton premoga na leto, porabi pa ga od 10 do 12 milijonov ton. Do sankcij ga je kupovala največ od Anglije.

Kadar naročate knjige, poslužite se Proletarceve knjigarne.

MILLER'S CAFE

5205 St. Clair Ave. Cleveland, O. Fino pivo, vino in žganje. Vsak petek ribja večerja, ob sobotah kokošja. Fina postrežba. — Dobra godba.

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNIK
Ordinira vsak dan razen srede od 9. zjutraj do 9. zvečer.
V nedeljo po dogovoru.
PHONE: CICERO 610
2125 SO. 52ND STREET
CICERO, ILL.

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 1475
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2609 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila
Cene zmerno. Postrežba točna.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
2:00—4:00; 7:00—8:30 Daily
At 3724 W. 26th Street
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8449
If no answer—Call Austin 5700

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNIM JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO
Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE SAMO ZA \$1.25

- 1.) KOLEDAR, ki obsega nad sto strani gradiva in slik.
- 2.) ŽENIN IZ AMERIKE. Povest. Spisal Anton Tauc.
- 3.) FRANCIJA IN FRANOSKO LJUDSTVO. Spisal C. Petelin.
- 4.) SINOVI PREDMESTJA. Povest. Spisala Mimica Konič.

Vse štiri knjige Cankarjeve družbe dobite za \$1.25.

Posljite naročilo čimprej. Naslovite:

PROLETAREC, 2301 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Romani, povesti, črtice in opisi
Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"
2301 South Lawndale Avenue, Chicago, Illinois

Pesmi, poezije, igre
Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Table listing various books including 'Ana Karenina', 'Bacili in bacilice', 'Beg iz teme', 'Bedakova izpoved', etc.

Table listing various books including 'Kazaki', 'Knez Serebernjani', 'Kreutzerjeva sonata', etc.

Table listing various books including 'Stric Tomova koča', 'Sreca', 'Spomini na Preiserna', etc.

Table listing various books including 'XI. zvezek: Krpanova kobila', 'XII. zvezek: Pohujšanje v dolini šentflorjanske', etc.

Table listing various books including 'Junaki, epske pesnitve', 'Moderni francoski liriki', 'Muceniki, slika iz naše protireformacije', etc.

FALCON CORNER
Editor: Mitzi Owen

Life of Ernest Hemingway
Ernest Hemingway was born in Oak Park, Illinois, July 21, 1898. He was decorated by the Italians for bravery during the World War and at the close of the War he returned to the United States and resumed his newspaper work.

Table listing various books including 'Miselni razvoj evropskega človeštva', 'Misterij duše', 'Materinska pomoč zdravemu in bolnemu dojenčku', etc.

Table listing various books including 'RAZNO', 'Ameriški družinski koledar', 'letnik 1916, vezan', etc.

YOUTH AND WAR

The fact that fear fosters hate among nations and war breeds war was proved in 1914. Conflict was preceded by the partition of Asia and Africa among the powers and by the division of the world into two armed camps, each protecting its own loot and fearing the other. It was followed by a redivision of spoils, continued suppression of nationalities and exploitation of colonial peoples, military pacts for the maintenance of the status quo, rearmament.

One nation, feeling that it should have a larger and stronger army and navy in comparison with its neighbor, began to build. This was the signal for the neighbor nation to do likewise and so it went on down the line until today, we find ourselves in the midst of the same mad armament race which preceded and was one of the main contributing factors to the last war.

Are we going to allow ourselves to be bluffed into shouldering guns for the war profiteers? That is the important question facing every youth today and refusing to face the situation squarely is not curing it by a long shot. Being indifferent on an issue as important as giving up your life on the battle field is unbelievable yet we find it to be such.

Because of this indifference, it is possible for the capitalist-owned press, radio and pulpit to swing people in favor of war the minute they begin beating the war drums.

Let us not forget the lessons of 1914. That military pacts result in more military pacts. That offensive alliances are the seeds of defensive alliances, that rearmament follows rearmament and the fact that all these bring war.

Youth will pay a dear price in the next war. Therefore, let's wake up to the importance of building a strong youth peace movement.

"Zarja" Broadcasting

Instead of the usual spring concert this year, the Socialist Singing Society "Zarja" has chosen Saturday, March 5, as the date on which they will present their "Cultural Night".

The affair will begin at eight o'clock with dancing to the music of Frank Barbic's orchestra which is capable of accommodating both the young and old folks. When a sufficient number of people arrive, the dancing will be discontinued in order that the program of duets, solos, choral numbers, etc., may be presented by the "Zarja" singers.

After the program dancing will be resumed (till one o'clock) and there will be refreshments, etc., in the bar room. The "depression" admission of twenty-five cents will admit you to an evening of enjoyment at the SND on St. Clair Avenue. In the lower hall.

Don't forget the date—Saturday night, March 5.

—Committee Member.
Andy Turkman.

MASQUERADE BALL

You won't want to miss the Masquerade Ball at the SNPJ Hall, Saturday, February 26 being sponsored by "Nada", the SNPJ ladies lodge. Nada's annual Masquerade Ball is one of the most popular social affairs among our people in Chicago and will undoubtedly attract their large following of friends.

Political Opportunists

As Socialists, it is our duty to keep our members and sympathizers informed on current issues as well as men who appear on the political horizon.

Our comrades in the Pittsburgh area of Pennsylvania, through their CIO unions will be asked to support CIO candidates, among them, John Decman, candidate for U. S. Congress.

We remember John back in the old home town, Forest City, Pa., first as a Republican Justice of the Peace and later when he held the same office as a Democrat. Today, he is on the CIO payroll where he supposedly is organizing the steel workers—the same workers against whose interests he has been voting all these years as a Republican and as a Democrat.

During the past twenty years that our comrades have spent at Socialist organizational work and education among their fellow-workers in mine, mill and shop, they have seen, not only one, but hundreds of "fligh by night" political opportunists who, in the course of their political careers have made a play for the vote of our comrades.

Solid support of socialist candidates pledged to the principles and platform of the Socialist party is the policy that our comrades have not only preached but also followed and will continue to follow.

The only contact Decman had with labor before his CIO job was as president of the UMWA local back in Forest City, Pa. Being president of any UMWA local in that particular section of the hard coal field where racketeering unions were on the rampage, meant the best job in the whole mine. That was the company's manner of controlling the unions.

After speaking on the subject of organizing labor, at one of the large SNPJ picnics in Pennsylvania some time ago, Decman was severely criticized by our Pennsylvania comrades in some of the Slovene newspapers. In answering them, he used the very feeble argument but nevertheless, his best argument, that he is a religious man, therefore, we should believe in his sincerity as a labor organizer.

At present he is a member of the Supreme Board of the K. S. K. J., the most reactionary fraternal organization among the Yugoslavs in America today.

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

Sava's Concert—Spanish Aid Program

Now that we have celebrated the 35th birthday of Branch No. 1 in a fitting and inspiring manner, we will be able to and must put our time and energy back of the April 10th affair—concert combined with the Spanish-Loyalist Benefit Program to be held at the SNPJ Hall. Sava will prepare half of the program and the remainder will be composed of appropriate numbers for an occasion of this type—singing of Spanish revolutionary songs, skits and recitations. Josko Oven is writing material specially for this occasion. It will be interesting, we assure you. Ralph Gonzales, who is acquainted with the radical movement among the Spanish and Mexican people, has consented to help in preparing the program. He has a group of our singers practicing singing Spanish songs of freedom which will be a part of the program.

Tickets are already in circulation.

Don't forget that one half of the proceeds of this affair go for the aid of the Spanish Loyalists who are so nobly defending their liberty against the invading hordes of Mussolini's and Hitler's Fascists and Moors, at a great sacrifice of lives and property. The Spanish Loyalists, to win the war, must have aid, and financial aid is their greatest need right now in order to be able to purchase food supplies for their armies. Every cent that we can raise will go to the most worthy cause of theirs in the world today for, if the Fascist hordes win in Spain they will be ready to proceed ravaging other countries. Everyone of us is concerned in this struggle between Democracy and Fascism. Therefore, pitch in to help raise the necessary funds for the Spanish Loyalists.

More about the program from week to week as we proceed with our plans.

Slovene Labor Center Stockholders Meeting

At the annual stockholders meeting of the Slovene Labor Center held at the Center, Saturday, February 12, the following officers and board of directors were elected:

Frank Alesh, president; Charles Pogorelec, vice-president; Philip Godina, treasurer; Frank Zaitz, secretary; Anton Garden, rec. secretary; and the following auditors: Vinko Loeniskar, Frank Sodnik, Al Rak and Angela Zaitz.

Board of Directors: Frank Alesh, Philip Godina, Chas. Pogorelec, Al Rak, Ant. Garden, Angela Zaitz, Vinko Loeniskar, Frank Sodnik and Frank Zaitz.

The reports presented at this meeting show our Center to be in good condition financially and otherwise.

Among our Treasuries

A few weeks ago, Proletarec received greetings from the "Cankar Battalion," which is composed of volunteers from Yugoslavia fighting on the side of the Loyalists in Spain. Under a sketch of the flag under which they are fighting, appeared the individual signatures of each of the 43 volunteers and the following words:

"Greetings to Proletarec and its readers who are carrying on the fight for Democracy and Civil Rights and against Fascism."

Through the kind efforts of Angela Zaitz, this document now hangs framed in the club rooms of the Slovene Labor Center.

Hard-Time Party

Reminding you not to miss the Hard-Time Party at the Slovene Labor Center, Saturday, March 12 being sponsored by the Social Study Club. There will be loads of fun in store for you there that evening. Everyone is asked to wear their old clothes for, after all, it's a hard-time party.

Don't deny yourself this pleasant evening of dancing, refreshments and games.

Branch Meeting

Branch No. 1 meets this Friday, February 25, at the Slovene Labor Center.

Successful Celebration

The program with which we commemorated the 35th Anniversary of Branch No. 1 was indeed a fitting and appropriate one, and the large attendance a very pleasant climax to the hustle and bustle that accompanies the preparation of a program of this sort.

The main speech by Etbis Kristan, was exceptionally good as were all the other speakers throughout the afternoon. The Slovene play, "Jernejček" written by Ivan Molek, held the interest of the audience throughout but the English play prepared for this occasion had to be cancelled, we're sad to report, and even sadder is the news that one of our actors, Frank Sodnik, received news of his mother's death just before the scheduled time of our program. We extend our heartfelt sympathy to Frank and his family.

The Red Falcons produced a short demonstration entitled, "Come to a Falcon Meeting" which, in my opinion, showed them at their best. Sava's selections were well chosen and received a "big hand". An English song from Sava at a time like this would be a treat and a hit, we believe.

All in all, our audience was well pleased a fact of which we are proud.

THOMAS-DOUGLAS DEBATE

Once again we want to remind you of the Thomas-Douglas debate at the Medical and Dental Arts Building, 185 N. Wabash Street, Thursday, February 24. Both of these men are well known and capable of handling the subject chosen for the debate—Should America Follow a Policy of Collective Security?—in an instructive manner. You can get tickets for this debate at the Proletarec office.

NEW PAMPHLET

America Arms the Schools, a pamphlet dealing with the R. O. T. C. (Reserve Officers' Training Corps) by Robin Myers with an introduction by Al Hamilton, has been published by the Young People's Socialist League and is now in circulation. Get a copy. Read of how the R. O. T. C. with its flare of pretty uniforms, military balls, etc., is being stuffed down the throats of innocent grade school, high school and college school.

The author begins with this statement: Peace is an illusion in the modern world. Not war tomorrow but war today is a reality which confronts the college student who has an aversion to utilizing his education in the trenches.

We have copies of this pamphlet in stock at the Proletarec Office.

THE CROW'S NEST

Crazy As A Bed-Bug

BY LOUIS JARTZ

Louie, I was over to an ex-soldier's place. He's been drinking up all he owns. The time I was there he was pretty soused. I don't know where he got the radiator fluid as there wasn't a cent in the place, nothing but a medal on which neither bed-bug nor ex-soldier can live. Well, at any rate, he began to lament woe-fully, and to the best of my memory, here's how it went:

Now, I ain't got a job nor a lousy red cent,
And I spent my bonus to boot;
And I don't give a damn if a war is on hand,
They can't get me out there to shoot.

Now, I ain't got no love for this idea about
Building ships second to none;
For our young chaps to mix-it with Japs,
To bare pink bones under the rising sun.

Now, I drink like a sponge or a sieve,
As you say,
And I don't give a damn for no one;
I'm a first rate souse wit' no wife an' no house,
An' I get nuthin' for fightin' if a battle's begun.

Well, by this time when we're 'sposed to have brains,
You'd think it'd be best;
If we'd use up our money, sounds a little funny,
To save the dust-hole out in the West.

Why, you'd think we'd sink our money in land,
Save it wit' trees and dams;
But it seems queer that it'll all disappear,
In guns and in ships for some yellow man's jams.

Don't bother me if I'm an old top-crin' brute,
I'm takin, a drink agen;
So, what the devil, and here on level Why, I'm crying like a baby agen.

By these hands an' by God, I won't Budge outa U. S.
But, these trigger hands and all they command,
I dare them Japs to come here and get us.

GROW OLD ALONG WITH ME!

In the richest land on earth; work begins at 14, unemployment at 16, old age at 35, life at 40, unemployment at 45 and social security at 65.—Voice of the Veteran.

BE EARLY

Be early, if you are the bird;
There's lots of wisdom in it.
But if you chance to be the worm—
Better wait a minute!

Some work to live, some work for the joy of work, and some work like hell dodging work.

Branch No. 1, J. S. F., celebrated its 35th Anniversary at the SNPJ Hall last Sunday. It was a good celebration and the program was timely. However, the attendance was not as good as could be expected for a celebration of that kind especially when we consider the great amount of good Branch No. 1 has done in the past. Nevertheless, the 350 people present were enthused by the splendid address of Etbis Kristan.

He dealt in the purpose of the organization and its accomplishments and illustrated very clearly that all of this social change which has taken place during the past half century can be attributed to the Socialist organization. He illustrated how the Socialist immediate demands such as improvement of working conditions, better pay, development of social security are now being put into effect and stressed that only a continuation of this work will bring us a free world in which working men and women will be able to throw off their shackles. We were particularly fond of the Red Falcon presentation on this program and how well they are beginning to do things. In this connection I can state that Branch No. 1 should make a larger appropriation and devote more time and effort to the development of the Red Falcons. We can easily say that they were the outstanding attraction on the program besides the above listed speaker.

In the midst of all the turmoil in Europe, Adolf Hitler, the German dictator and tyrant, steps out and challenges the World. He wants colonies and he insists that he is going to get them. He wants to control Europe if it takes all the money and men in Germany to do it. He wants the Fascists in Spain to win and he comes out clearly that he will not tolerate a victory for the Spanish Loyalists. What he wants and what he really says would not matter so much if it wasn't for the fact that he is on the verge of getting exactly that.

And the other Democratic countries are just trying to sooth him as a mother would a bad son with candy. There doesn't seem to be anything which Hitler cannot do. Last week he startled the World by more or less taking control of Austria and telling the Czechoslovaks that they are next.

Sane people opine that Hitler is crazy. If he weren't, he wouldn't dare do the things he has done. What gets us is that he is able in the face of every adversity to still continue his aggressiveness and to gain his demands so thoroughly. He plans his moves so well that they just do not fail. Of course, he has an advantage in that he is supreme over all the people, the army and the rest of the fighting forces and that he can embroil them in any war he chooses. With every new speech he gives Democracy and the adherents of Democracy another blow. The anti-Fascist forces will be obliged to use other means besides those Democratic to upset or to offset Hitler and his Allies. Hitler does not respect our law but he does

want everyone else to respect his law. The question arises, is there any escape from such an insane maniac or must we be subdued and then give up our life for such tyrants? The difficulty is that the average adherent of Democracy does not realize the dangers of Fascism until it is too late. We need a strong organization with equally as strong a program and aggressiveness to combat such tyrants.

Did you get as much of a kick out of the Chicago Tribune's pet peeve Harry Bridges articles and cartoons as the writer? Once the Chicago Tribune starts pummeling someone they get so ridiculous and so childish but still they manage to arouse sentiment in their favor. Harry Bridges, leader of the Longshoremen's Union on the West Coast was the victim of a vitriolic attack by the Tribune. Our great newspaper wants Harry Bridges deported and made everyone believe, or at least the implications were, that he was a horrid back-woods Russian who was undesirable and who should be sent back across the pond. In reality, it is something altogether different. Harry Bridges has been a very capable organizer and leader of the working man. He has been an aggressive unionist and waged many successful strikes. He is an Australian and has Communist leanings and that's why the Tribune wants to get rid of him. It is a known fact that the Tribune wants to dispose of anyone who has anything to do whatsoever with militant labor. We hope the Tribune will not be successful in its aim to dispose of Bridges.

Our last Social Study Club meeting was well attended. We were not able to have the lecturer who was originally booked but we did have an interesting discussion on the war question. The group has booked a Hard Time Party and Dance for Saturday, March 12th, at the Center which is exactly a day after the next regular meeting. In view of the prevailing horrid conditions throughout the World, we hope the young folks will take interest in our organization and organize to combat reaction with knowledge.

Vincent Ferrero, worker who dared to stand up for Unionization, is on the verge of deportation to Fascist Italy. If he is deported there, it is feared that he faces certain death. Since the Supreme Court has confirmed the deportation order, it is very important that all who oppose Fascism write to the Committee on Immigration and Naturalization at Washington, D. C., to vote for House Resolution No. 3681 introduced in the House of Representatives by Representative Emanuel Celler to allow Ferrero to remain in the United States. The Ferrero Defense Committee, 100 Fifth Ave., New York City, is leading the fight to save this brave worker. Everyone should help by sending letters to Washington at once.

FALCON CORNER
ON PAGE 5.

LABOR NOTES

By E. K.

Taking It Where It Hurts

The "poor" white collar workers, pencil pushers and key pokers who, the Lord only knows why! have a superiority complex when they compare themselves with other workers, are taking it where it hurts this past week — in the pay check (they get checks, not wage envelopes). United States Steel cuts its office workers, which lead was followed "toot sweet" by J. & L. who pasted their white collar help to the tune of 16.2/3 per cent. Of course these aren't wage cuts, they are salary cuts—a fine distinction, mark you. And theoretically they aren't salary cuts, either, it is the time which is cut. But nevertheless the salary check is shrunken that much each month so, after all, it must be a pay cut, technicalities notwithstanding. Incidentally these things have a way of working out to employers' benefit. Even on short time these workers (or employees if that term doesn't grate so much) turn out as much, or more, work as they did on the longer stint—for less money. Office workers, being intimate and somewhat close to the boss as they are, have been more difficult than other workers to organize. Join a union! Horrors! Office workers in association with steelworkers, bricklayers, boiler-makers! Perish the thought! They prefer to suffer dignifiedly!

UNIONISM'S VALUE TO BUSINESS

The New York Journal of Commerce, organ of mercantile interests, provided an interesting bit of testimony to the value of trade unionism in a recent editorial. "The extent and severity of the current recession and the near-term outlook for most of the important consumer-goods industries," the Journal of Commerce said, "may be largely determined by the ability of industry to maintain current high-wage rates in the weeks ahead." On what factors can one depend to help maintain those wage rates?

The Journal of Commerce continued: "Two factors account for a widespread belief that wage rates will be maintained now even better than in the downturn after 1929. These are the admitted strength of the trade unions and the somewhat cool desire of industry to cooperate with the Government in bringing about recovery."

We have long contended that unionization was an excellent economic stabilizer for business because it tended to raise and maintain the mass purchasing power on which the prosperity of business depends.

We are glad to see that the Journal of Commerce agrees with us.

THE REVERSED FOREIGN POLICY

It is reported from Washington, by the National Council for Prevention of War, that it is now evident that the administration's mobilization of opposition to the consideration of the war referendum proposal of the 10th day of January was a dress rehearsal in an involving drama of preparing the people for war.

The war referendum situation, it is claimed, was used by the administration as a major step toward solidifying public sentiment behind the administration's foreign policy—stopping public discussions in congress and thereby hoping to stop public discussion or criticism of that policy anywhere. It is a policy of bluff, predicated on the threat of force, and, if necessary, the open use of force. The people are being asked to "stand back of the president."

The council says that anyone in Washington who takes the trouble to inquire behind the scenes and to examine the evolution of the administration policy cannot escape the feeling that the country is approaching one of the gravest crises in its history.—Milwaukee Leader.

Call It What You Wish

Industrial autocracy exists when a mortal by the name of Ford can tell two hundred thousand other men when to work and eat, or stop and cease eating.

LABOR AND SOCIALIST INSTITUTE

Beginning on March 7 and continuing for eight consecutive sessions, the Labor and Socialist Institute is being conducted by the Socialist Party at national headquarters, 549 W. Randolph Street, Chicago, Ill.

The following program has been arranged:

Present Day Trends

What is happening in Japan and China, Spain and Italy, U. S. S. R. and Germany, France and Poland. A Marxist analysis of world affairs under the leadership of Prof. Maynard C. Krueger.

Public Speaking and Parliamentary Law

This is an opportunity for those members of the labor movement who want practice in presenting subjects under the criticism of members of the group. The entire session will be conducted as a business meeting using correct parliamentary procedure. Ina White will direct the class.

History of the American Labor Movement

A survey of the development of the labor movement as a background and interpretation of present day labor struggles. Meyer Halushka will lead the discussion.

Socialist Principles

An analysis of the principles of the Socialist Party and a comparison with those of other radical political groups. Roy E. Burt, National Secretary of the Socialist Party will conduct this course.

We urge our young comrades to attend. Classes will be conducted from 7 to 8 and 8 to 9 p. m. each Monday evening for that period. A Tuition Fee of \$1 will be charged and each student will be entitled to take two classes. Scholarships are available upon request and unemployed workers are urged to apply for scholarships.

The Cost of Armaments

Can you tell me what the world is paying for arms?

The Armaments Yearbook issued by the league of nations Dec. 11, 1937, said the world's armaments bill for 1937 totaled \$11,857,000,000. This is almost three times greater than the money spent for armaments in 1913, the year before the World War began. The same source says the world spent \$7,181,000,000 in 1932 and \$9,352,000,000 in 1935, thus showing that the war machines are taking larger sums yearly. The figures above, especially the one for 1937, would be considerably higher if the compilers of the league of nations volume could get the secret sums spent on arms by Hitler. The book adds that the world's standing armies had eight million men in 1937, against six million in 1913.—The American Freeman.

Just because the whole world is ruled by madmen is no reason why we should go crazy too.